

Томислав Ж. Јовановић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 14. 09. 2018.
Прихваћен: 15. 10. 2018.

СРПСКИ ПРЕПИСИ *ВИЂЕЊА ПРОРОКА ИСАИЈЕ*

У раду се разматрају српски преписи *Виђења пророка Исаије*. Овај апокриф спада у циклус виђења небеса и са *Варуховим откровењем*, *Књигом о Еноху*, *Лествицом Јаковљево* и *Анастасијом црноризицом* представља посебан извор фантастике која учествује у откровењима небеских тајни. Сачувани српски преписи део су ширег круга словенског наслеђа преводне књижевности и јављају се у две варијанте – дужој и краћој. Дужа варијанта позната је у шест српских преписа док се краћа налази у четири преписа. У додатку се доносе текстови обе варијанте са сагледавањем текстолошког стања.

Кључне речи: апокриф, пророк Исаија, виђење небеса, преписи.

Средњовековни човек могао је сазнати нешто више о небеским тајнама нарочито читајући ванбиблијске саставе који су се током времена одомаћили у литератури под називом апокрифи. Већина тих дела испуњена је фантастиком, а пет апокрифа – *Варухово откровење*, *Књига о Еноху*, *Виђење пророка Исаије*, *Лествица Јаковљева* и *Анастасија црноризица*, предњаче у дочаравању изгледа небеса. То су апокрифна откровења у којима по истом моделу истакнути праведник бива у телу узнесен анђелом на небо по Божијој заповести да би му се показале небеске тајне. Потом се они враћају на земљу са књигом у којој је описано виђење небеса из које би упознавали људе о небеским тајнама. Поред грчког језика, на коме су

* tomjov@gmail.com

углавном настајала ова дела, њихова распрострањеност преко словенских превода стекла се и у српским преписима.

Виђење пророка Исаије сачувало се у српским преписима у две варијанте. Оне се само делимично подударају и то у првом делу у коме се говори о Исаијином путовању небесима. Док се у првој варијанти подробно описује Исаијин пролазак кроз свих седам небеса и његов повратак на земљу, у другој варијанти његово путовање до седмог неба веома је сведено, а онда се мења читав ток и прелази се на указивање шта ће се збивати на просторима византијског царства и у знатној мери у бугарској држави. Понекад се излагање одвија у алузијама и елиптичним исказима који у загонеткама обавијају историјске личности. Пророчка предвиђања повремено добијају апокалиптичан смисао са натуралистичким сликама које говоре о сукобима владара и народа у којима великог удела има и богопротивник ђаво. Ова варијанта има и подваријанте настале компилацијом делова из апокрифних пророчких састава као што су *Виђење* и *Тумачење Данилово*, *Откровење Методија Патарског* и других¹. Прва варијанта нема историјску подлогу и окренута је само небеским просторима које Исаија сагледава уз непрестану и живу знатижељу запиткујући анђела који га проводи о небеским тајнама. Она је литерарно уверљивија и остварена у јединству небеских просторних оквира.

Прва варијанта позната је у шест српских преписа, од којих су се сачувала четири. Најстарији од њих потицао је из XIV века и припадао је старој збирци Народне библиотеке у Београду са сигнатуром 104 (стр. 144б–148а). Рукопис је страдао у немачком бомбардовању Београда 6. априла 1941. године када је изгорела Народна библиотека. Из XV века је препис из збирке Алексеја Ивановича Хлудова број 195 (348а–352а), у Државном историјском музеју у Москви (даље скраћеница П). Препис је издао Андреј Николајевич Попов.² Рукопис датиран годинама 1485/95. налази се у манастиру Никољцу са бројем 52 и у њему је *Виђење пророка Исаије* на странама 134а–143а (даље скраћеница Н). Непотпун препис *Виђења* у коме недостаје краћи део на крају постоји у рукопису насталом око 1500. године, сада у збирци манастира Дечана број 134, на странама 267а–274б (даље скраћеница Д). Један препис постојао је у рукопису ма-

¹ В. Тъпкова-Заимова, А. Милтенова, *Историко-апокалиптичната книжнина във Византия и в средновековна България*, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София 1996; I. Biliarsky, *The Tale of the Prophet Isaiah. The Destiny and Meanings of an Apocryphal Text*, Brill, Leiden–Boston 2013.

² А. Поповъ, *Описание рукописей и каталогъ книгъ церковной печати библиотеки А. И. Хлудова*, Москва 1872, 414–419.

настира Житомислића број 140, потеклом из XVI века. У Другом светском рату усташе су разориле манастир када су страдали и сви рукописи у њему. Из последње четвртине XVI века потиче препис у рукопису број III с 22 из збирке Архива ХАЗУ у Загребу (257а–260б) (даље скраћеница З).

Српски преписи друге варијанте налазе се у три рукописа. Најстарији препис потиче из треће четвртине XIII века и чува се у Народној библиотеци у Београду под бројем 651 (252а–257б). Рукопис је познат као Драгољев зборник, а овај препис објавио је Пантелија Срећковић када је рукопис још био у његовом власништву и док није прешао у фонд Народне библиотеке (даље скраћеница Д).³ У Румјанцевском музеју у Москви постоји рукопис из XV века, број 1472 (83а–86а), који је у XIX веку нађен у светогорском манастиру Светог Павла. Препис је издао Љубомир Стојановић (даље скраћеница С).⁴ Из друге половине XVI века потиче препис који је у рукопису Црквено-историјског и архивног института у Софији број 1161 на странама 136а–139б (даље скраћеница Ц). Подваријанта ове варијанте, са сасвим другачијом садржином налази се у такозваном Кичевском зборнику, насталом у XVII веку, који се данас чува у збирци Хлудова у Државном историјском музеју у Москви под бројем 123, на странама 400г–403а. Рукопис је шире проучио Анатолиј Аркадјевич Турилов,⁵ а препис је објавио Иван Биљарски.⁶

За ову прилику приређена су издања обе варијанте *Виђења пророка Исаије* на основу постојећих преписа. Притом је изузет препис из Кичевског зборника који припада сасвим другачијој верзији текста. За основни текст издања прве варијанте узет је препис из манастира Никољца број 52.

Тај текст пропраћен је поређењем са преписима П, Д и З. Према увиду у текстове наведених преписа запажају се јаснија груписања према одређеним лексичким разликама. На једној страни налази се донекле другачији препис Н наспрам остала три преписа. Њихова одступања овде су исказана тако што се најпре налази реч из Н, а онда долази одговарајућа напоредна реч из П, Д и З:

³ П. С. Срећковић, *Зборник пона Драгоља, Садржина и пророштва*, Споменик СКА, V, 1890, 15–16.

⁴ Љ. Стојановић, *Стари српски хрисовуљи, акти, биографије, летописи, типиси, поменици, записи и др. VII. Апокрифи и друго*, Споменик СКА, III, Београд 1890, 193–194.

⁵ А. Турилов, *Кичевский сборник с 'болгарской апокрифической летописью' (Датировка, состав и история рукописи)*, Старобългаристика, XIX, 4, София 1995, 2–39; Прештампано у: *Межславянские культурные связи эпохи Средневековья и источниковедение истории и культуры славян. Этюды и характеристики*, Москва, „Знак”, 2012, 485–518.

⁶ И. Биљарски, *Сказание на Исаия Пророка и формирането на политическата идеология на ранносредновековна България*, София 2011, 15–29.

бо : оубо, велією : великою, виденї : видомь, видѣше : вѣдѣаше, високих[ь] : высотахъ, възведеши : възыдеши, възороу : оубразоу, вѣдѣнїю : видомь, вѣнци : вѣцѣ, два къ томоу : тьк'мо, изъ : от[ь], к томоу : тьк'мо, можетъ : въз'можетъ, ненависть : завида, нѣкїе : етери, нѣкїе : етеры, покланяхоу се : кланяхоу се, почто : ч'то, приш[ь]дѣша : изьшѣша, прїдет[ь] : с'нидетъ, прїдоше : пристоупише, прѣд[ь]нимь : с'рѣд'нимь, стреголи : блюдомы, стр[а]дал'ць : стар'ць, сѣданїа : се дѣянїа, таѣника : паѣника, вдвнх' се : въз'внх'се, чл(овѣ)кы : члѣвѣчество, оволм : семоу.

Од свих преписа највише појединачних разлика показују Н и З, на шта указују следећи примери:

агг(е)ль : с(вети)т(е)ль, виноу : всегда, въз'силаема : послакма, г(лаго)лах : от[ь]вѣщах', сѣло : вел'мы, и : тогда, кымь : тѣмь, мнозѣ : вѣлицѣн, непрѣходещих[ь] : приходещих(ь), оного : сего, по : про, поемь : пѣваемь, поставитъ : оставитъ, потаен'наго : стаен'наго, прїмоутъ : възпрїмоутъ, прозрачїе : призрачїе, радъ бых[ь] : възрадовах' се, сповѣдѣти : исповѣдати, такожде : тако, вбо : кс(тъ), вказати : показати, взрѣвь : видѣвь.

Појединачне разлике видљиве су и код преписа Н и Д, мада у мањем обиму:

видѣти : зрети, възведи : възвѣдїн, възпѣше : пѣше, даже : донди, инѣмь : инацемь, кымь : темь, на : поад[ь], потаен'наго : потаенога, проповѣдники : повѣдники, т(о)го : сего, вьзвляенъ : вь явлєнїе, хошешн : възхошешн.

Најмање удаљавање испољено је између Н и П:

в'дите : воудїте, инѣмь : тацѣмь, кымь : тацѣмь.

Препис Н незнатно се разликује лексички када се упореди само са П и Д:

єдиночєднн : иночєдын, ємоу : семоу, и не : ниже, много : великь, нѣкога : етера, оного : того, соущихъ : шоуихъ.

Сразмерно сличан однос у одступањима уочен је код преписа Н у поређењу са П и З:

возпѣше : с'пѣше, възведе : веде, даже : иди, къ : вь, на : по, обѣща се : ѡвѣщасе, прьваго : правед'нааго, вьзвляенъ : вь явлєнїи.

Према указаним разликама, које су само делимичне у односу на укупна одступања међу нашим преписима, реч је о извесним раслојавањима која показују већу блискост П, Д, З наспрам Н. Понекад је у појединим преписима долазило до испуштања краћих целина, што није битно реметило њихов укупан склоп. Повремено се јавља и погрешно разумевање мањег броја речи, што говори о сложености писарског посла условљеног бројним и нама често непознатим околностима у којима су

радили. Једино је у Д при крају изостао завршетак означен у основном тексту напоменом 604.

Преписи друге варијанте *Виђења пророка Исаије* показују такође извесне разлике. Ма колико да сваки од указаних преписа носи одређене недоследности, најстарији међу њима, Драгољев препис, показао се као најпотпунији. То је било пресудно да он буде одабран за основни текст овог издања, док су текстолошке разлике пропраћене између С и Ц. Највећи број лексичких одступања очитује се између Д и С, што се потврђује у овим случајевима:

агньцемъ : юнцемъ, азъ же : И азъ, вл(а)жени : божји, великии : крѣпкоу, въздонть се : възпитет се, имать : можетъ, из(ран)левоу : кралнекоу, колѣноу : днѣи, мироу : маць, мьститъ се : проливает се, собрѣшетъ : отмештетъ, сот[ь]ноудоу : отсоудоу, погнѣѣльна : пагоубнаго, породитъ се : плодет се, починютъ : скончуютъ се, придеть : Идетъ, придоутъ : идеть, процвьтетъ : про(зе)бе, свонхъ : ихъ, сквменъ : с кымъ, слышахъ : оуслишахъ, столъ : прѣстолъ, тогда : То, трава : сено, оу : на, хр(и)стианин : люди, ц(а)рь : царьства, шьпѣтати : птати, керос(а)л(и)мскаа : нереукаа.

Појединачна одступања између Д и Ц уочавају се у наредним примерима:

анг(е)ль : гл(а)сь, Видѣние : Чтеніе, властню : областію, възпитають се : възвѣститъ, възведе : пов(е)де, градъ : моуж(ь), г(оспо)д(о)мъ : б(ого)мъ, дивноу : веліе, коньина : конць, мьститъ се : спит(ь) се, начела : сложеніа, повелѣнаго : р(е)ченнаго, сѣдетъ : станеть, тврди : н(е)б(е)сноу, тькноувьшу : косноувшъ се, тѣмъ : твонмъ, чеда : ч(8)д(е)са.

Постоји група речи које су својим разликама на једној страни другачије код Д, а на другој заједничке код С и Ц:

б(ог)оу : Господеви, видите : вѣдите, вси : оставши, възведе : прїидохъ, нераздрѣшнмаи : нерѣшнмии, ѿ : ѿлѣ, понде : изидет, почто : что, съвоудеть се : боудеть, телесъ : месъ, тѣхъ : чловѣчьскихъ, юже : кждо, около : окрѣсть, сот[ь] : окрѣсть, яго : томъ, земль : езыкъ, зоветь се : нарицает се.

Има случајева када су нека од лексичких решења сасвим различита у сва три преписа. Речи се овде нижу у поретку Д – С – Ц:

агы – светаа – ѡки, адринполе – Дрѣнополи – андрѣнно поле, адринполе – поле его – андрѣаннополе, арханг[е]льскимъ – аггелъ – агг(е)льско, веле – глаголю – г(аго)лати, Крѣмени – вѣцѣ – вѣкоу, вьскран – отъ краа – сот[ь] краи, г(аго)лющъ – реченно – и р(е)ч(е)нїе, извоудеть – изидеть – збоуд(е)ть, лоуба – любима – лубла, нестроенниа – строеннаа – нетворена, развѣ – нъ такмо – тькмо, слоути се – наречеть се – слышати се, столъ – прѣстолъ – м(ѣ)стѣ.

Поред свих наведених разлика уочава се појава изостављања краћих или дужих делова текста у сваком препису. То је нарочито учестало у С, где је долазило до испуштања знатних делова текста. Сва таква места означена су у основном тексту једном или двама звездицама на почетку

изостављеног сегмента и одговарајућом напоменом на крају, а знаком ø у фусноти. Релативно дужи делови текста којих нема у С, а налазе се у Д и скоро редовно у Ц налазе се уз следеће напомене: 34, 53, 70, 133, 183, 187, 201, 205, 214, 242, 376, 389, 407. Овако честа скраћивања текста на више места у С нису ни мало занемарљива. Она нарушавају целовитост дела и ускраћују представу пуноће коју овај апокриф има. Ипак највеће испуштање текста налази се у Ц. Оно је видљиво према основном тексту после 117. напомене и протеже се све до 215. напомене. Сматрамо да је писару недостајао цео један лист којим је био окрњен предлошак са кога је преписивао. У сваком случају, препис Д показао се као најпотпунији за ову варијанту.

Приказано текстолошко стање у обе варијанте *Виђења пророка Исаије* показује да је код преписа из различитих времена и средина у којима су они настајали долазило до измена које су понекад мање, или више утицале на њихову суштину. Оне су настајале као непрестано настојање писара да понешто промене, јер су своју делатност у појединим случајевима доживљавали делимично и као редактори текстова чије их преношење из предлошка у нови препис није остављало равнодушним. То свакако није значило да је сваки писар нужно посезао за променама у новом препису наспрам затеченог предлошка. Ипак, познато је да је њихов однос умногоме био различит приликом преписивања канонских и богослужбених дела и када су у питању неканонски састави, код којих је долазило до чешћих промена. Може се рећи да је у ове преписе уткана вековна знатижеља писара и читалаца да се приближе неодгонетнутим тајнама какве представљају вишња небеса.

У додатку се доносе издања текстова обе варијанте *Виђења пророка Исаије*, прве према препису манастира Никољца број 52, а друге према препису из зборника попа Драгоља из збирке Народне библиотеке у Београду број 651.

Томислав Ж. Йованович

СЕРБСКИЕ СПИСКИ *ВИДЕНИЯ ПРОРОКА ИСАИИ*

Резюме

В статье рассматриваются сербские списки *Видения пророка Исаии*. Этот апокриф относится к циклу видений Небес и вместе с *Откровением Варуха*, *Книгой Еноха* и *Лествицей Иакова* представляет особый источник фантастики, присущей откровениям Небесных тайн. Сохранившиеся сербские списки являются частью более широкого славянского наследия переводной литературы. Они встречаются в двух вариантах – пространным и кратком. На этот момент известно шесть сербских списков пространным и четыре списка краткого варианта. В приложении публикуются оба варианта, причем подведены разночтения других списков.

Ключевые слова: апокриф, пророк Исаия, видение Небес, списки, издание.

1485/95. ГОДИНА, МАНАСТИР НИКОЉАЦ,
БРОЈ 52, 134А-143А

(134а) **М(Ѣ)С(Е)ЦА МАІА¹ .ѿ.² ВИДЕНІЕ³ ЕЖЕ ВИДѢ⁴ *ІСАІА ПР(О)РОКЪ.⁵
С(Ы)НЬ ЯМ(О)СОБЪ:~^{6,7}

Бѣ ·ѿ·тноє⁸ лѣто ц(а)р(ь)ствоующеу, іезекію⁹ ц(а)рѣ, іудѣю· прїиде ісаіа с(ы)нѣ амосовѣ· и і(соу)сь¹⁰ с(ы)нѣ асаковѣ.¹¹ къ езекиї въ іер(оу)с(а)л(и)мь.¹² в[ь]ш[ь]дѣ сѣде на одрѣ ц(а)рѣ.¹³ и вси кнези іер(оу)с(а)л(и)мъ· сѣвѣтници ц(а)рєви.¹⁴ и каженици стоѣхоу прѣд[ь] нимь· прїидоу¹⁵ же изъ¹⁶ вьсих[ь]¹⁷ и от[ь]¹⁸ сель· и съ горы¹⁹ с(ы)нове пр(о)рочьсїи²⁰ слышавше, тако ісаіа прїиде от[ь]¹⁸ галгаль· къ езекиї целовати єго вькоуп²¹ же²² бл(а)говѣстити²³ ємоу. от[ь]¹⁸ хотеших[ь]²⁵ быти·

и вьнегда въз(гла)г(о)ла словеса истинна. д(оу)хъ с(вє)ти нанде на нь· и в'си видеше слышеше²⁶ вѣщанїе д(оу)ха с(вє)таа.²⁷ призва бо || (134б) и ц(а)рѣ и в'си пр(о)роци²⁸ и вьнидоше²⁹ єлико же³⁰

¹ П + вь, З: т(о)го.

² П + дѣнь.

³ П + сѣго.

⁴ П, З -2.

⁵ * П: пррка исанїе, З: с(вє)т(а)го пр(о)рока исанїе.

⁶ П, З -2, П + блви ѿче, З + вл[а]д[ь]ко бл(а)г(о)с(ло)ви.

⁷ ** Д ѿ.

⁸ П, Д, З: двадесетное.

⁹ Д, З: езекиї.

¹⁰ П, Д, З: асоуьсѣ.

¹¹ П, Д, З: асаковѣ.

¹² П, З + и.

¹³ П: црѣстѣ, Д, З: ц(а)р(ь)сѣ.

¹⁴ П, Д, З -6.

¹⁵ Д: прїидоше.

¹⁶ П, Д, З: ѿ.

¹⁷ П, Д, З: вси.

¹⁸ П, З: т'.

¹⁹ П, З: горь, П, Д, З + пррци и.

²⁰ П: пррчьстини.

²¹ Д, З: вькоупе.

²² З + и.

²³ П: блговѣстити.

²⁴ П, Д, З: о.

²⁵ П, Д: хотешель, З: хотешимь.

²⁶ П, Д, З: слышахоу. + же.

²⁷ П, Д, З ↔.

²⁸ П, Д, З ↔.

²⁹ П, З -1, Д -2.

³⁰ П, Д, З -1.

обрѣте се их[ь]³¹ тоу вькоупѣ бѣше³² же михеи,³³ и³⁴ ананіа.³⁵ (Sic!) стр[а]дал'ць³⁶ іониль. и³⁷ елико сѣдѣше³⁸ ѿ десноую и ѿ шоую его. и егда услышаше глас(ь) с(вє)т(а)го д(оу)ха. прѣклонише колѣнѣ³⁹ и възпѣше в(о)г(оу) вишнемоу почивающа⁴⁰ въ с(вє)тых(ь). и такоу силоу словеси⁴¹ въ мирѣ⁴² даровавшоу.

г(ла)голющъ же емоу с(вє)тимъ д(оу)хомъ въ услышаніе всѣмъ. вьнезаапоу змльте. и к' томоу не видѣше⁴³ прѣд[ь] нимъ стоещих(ь).⁴⁴ ѿчи же его бѣсте⁴⁵ ѿт[ь]врѣсте. а уста затворен'на.⁴⁶ пр(о)роци же разоумѣше тако възвляень⁴⁷ бѣ. виденіе⁴⁸ еже видѣ.⁴⁹ не бѣше⁵⁰ ѿт[ь] вѣка сего. нь ѿт[ь] потаен'наго.⁵¹ ѿт[ь] вьсакоє пльти.

и егда прѣста ѿт[ь] виденіа. и⁵² *възврати се все⁵³ повѣдає⁵⁴ езекиїви⁵⁵ и с(ы)ноу⁵⁶ его⁵⁷ насосоу⁵⁸ и михею. и прочимъ пр(о)рокомъ г(ла)голюе.

³¹ П, Д, З: 2, 3, 1.

³² З: бѣ.

³³ Д: михея.

³⁴ П -1.

³⁵ П, Д, З: ананна.

³⁶ П, Д, З: стар'ць, Д + и.

³⁷ Д -1.

³⁸ П, З: сѣдѣаше.

³⁹ П, Д, З: колѣна.

⁴⁰ П: почивающоумоу, Д, З: почивающомъ.

⁴¹ П, Д, З: словесе.

⁴² П, Д, З -2.

⁴³ П, Д, З: вѣдѣаше.

⁴⁴ П, Д: 3, 1, 2.

⁴⁵ П, Д: бѣаста, З: бѣхъ.

⁴⁶ П, Д, З + ѡбаче вьдоуновеніе дѣа бѣаше (Д, З: бѣше) с' нимъ. и неп'щевахоу в'си. тако възпріетъ бѣи исанна.

⁴⁷ П, З: въ явленни, Д: въ явленіе.

⁴⁸ Д, З + же.

⁴⁹ П, Д: видѣаше, З: видѣше.

⁵⁰ П, Д: бѣаше.

⁵¹ Д: потаенога, З: втаенънаго.

⁵² П, Д, З -1.

⁵³ * З: въз'вратив' се.

⁵⁴ З: повѣда.

⁵⁵ З: езекиї.

⁵⁶ П, Д: синови.

⁵⁷ З -2.

⁵⁸ П: насосоуоу, Д, З: насвсх.

Вънегда прорицахоу.⁵⁹ слоуха⁶⁰ егоже⁶¹ слышаста⁶² || (135а) видѣх[ь]⁶³ агг(е)ла славна не по славе агг(е)ль, нх[ь]же⁶⁴ всегда видѣх[ь]⁶⁵ нь нѣкою⁶⁶ славоу велію. и с(в)етоую⁶⁷ илющя. ⁶⁸ есже не могоу сповѣдати. ⁶⁹ и ст(ь)⁷⁰ ме за роукоз и възв[е]де⁷¹ на висотѣ. ⁷² азъ же рѣхъ ты кто еси⁷³ и како иже ти ес(ть)⁷⁴ и како ме възносиши. сила бо ми данна быс(ть) г(лаго)лати съ нимь.

тогда ѿт[ь]вѣщавъ р(е)че⁷⁵ егда възведеу те в възходь. и покажоу ти видѣніа егоже рад[и] посланъ есмь.⁷⁶ тогда⁷⁷ разоумѣши кто есмь азъ.⁷⁸ а иже⁷⁹ моег(о) не вѣси. зане⁸⁰ пакъ⁸¹ възвратити се хоцеши⁸² въ свое тѣло.⁸³ и егда възнесоу те⁸⁴ взршиши. и *радъ бых[ь]⁸⁵ тако кротко ѿт[ь]вѣща ми. и р(е)че ми възрадова ми⁸⁶ се зане⁸⁷ кротце г(лаго)лах⁸⁸ ти. и вещьша⁸⁹ мене

⁵⁹ П + и, З: прорицахъ.

⁶⁰ З: слоухъ.

⁶¹ З: иже.

⁶² П, Д, З: слышасте.

⁶³ Д: видѣах(ь).

⁶⁴ П, Д, З: кже.

⁶⁵ П, Д: видѣахъ, З: виждаах(ь).

⁶⁶ П, Д: етероу.

⁶⁷ Д -2.

⁶⁸ З: илющїи.

⁶⁹ П, Д: сповѣдати, З: исповѣдати.

⁷⁰ П, Д, З: емь.

⁷¹ П, Д, З + ме.

⁷² П, Д: высоты.

⁷³ П, Д, З: 2, 3, 1.

⁷⁴ Д: е, П, Д, З: 2, 3, 1.

⁷⁵ З + ми.

⁷⁶ П, Д, З -8.

⁷⁷ З: тогда.

⁷⁸ Д -1.

⁷⁹ П, Д: иже.

⁸⁰ Д + бо.

⁸¹ П, Д, З: пакы.

⁸² П, Д, З: 4, 1, 2, 3.

⁸³ П, Д, З ↔.

⁸⁴ П -1, Д, З ↔.

⁸⁵ * З: възрадовахъ се.

⁸⁶ П, Д, З: ли.

⁸⁷ Д: тако.

⁸⁸ З: ѿт[ь]вѣщаахъ.

⁸⁹ П, Д, З: вещьшааго.

взриши⁹⁰ кротенша.⁹¹ и смотрѣлиѣвшиша.⁹² хотеша бесѣдовати с тобою. и⁹³ болшаго⁹⁴ скетѣиша и мнрѣиша. на се бо посланъ есмь. да провъзвѣщѣ тебѣ сѣа⁹⁵ вса.

възидохъ же азъ и юань⁹⁶ [Sic!] на тврѣдѣ. || (135б) и видѣх[ъ] тоу брань велію и сотоноу. и сили⁹⁷ противещѣ се⁹⁸ бл(а)гоч(ъ)стїю⁹⁹ единого. единогоу завидеще¹⁰⁰ и¹⁰¹ такоже ес(тъ)¹⁰² на земли *тако¹⁰³ и на тврѣди. образи бо тврѣднимъ,¹⁰⁴ здѣ соутъ на земли.¹⁰⁵

и рекох[ъ]¹⁰⁶ къ¹⁰⁷ агг(е)лѣ¹⁰⁸ что ес(тъ) рать сїи и ненависть¹⁰⁹ и оуплытенїе. и оут[ъ]вѣщавъ¹¹⁰ ми и¹¹¹ рече.¹¹² сїи брань ес(тъ) дїаволь,¹¹³ и не имѣтъ почити дондеже прїидеть егоже хоцеша видѣти. и вбїеть и¹¹⁴ д(оу)хомъ сили своєе.

потом(ъ) възв[е]де ме на соуща више тврѣди еже ес(тъ) прьвое¹¹⁵ н(е)бо. и видѣх[ъ] тоу прѣстоль посрѣде. и на немъ сѣдѣще¹¹⁶ агг(е)лѣ¹¹⁷ въ велицѣ чести.¹¹⁸ и о десноую ег(о) сѣдеще,

⁹⁰ З + и.

⁹¹ З: кротчанша.

⁹² З: смотрѣлиѣванша.

⁹³ П, З + больша.

⁹⁴ Д, З + и.

⁹⁵ П, Д, З -1.

⁹⁶ П, Д, З: онъ.

⁹⁷ П, Д, З + его.

⁹⁸ П, Д, З: противещею се.

⁹⁹ П, Д, З + и.

¹⁰⁰ П, Д, З: завидещаа.

¹⁰¹ П, Д, З -1.

¹⁰² П, Д, З + и.

¹⁰³ Д, З + ес(тъ).

¹⁰⁴ З: тврѣд'нын.

¹⁰⁵ * П ъ.

¹⁰⁶ П, Д: рѣхъ, З: г(агг)лахъ.

¹⁰⁷ П, Д -1.

¹⁰⁸ П, Д: аггѣловн.

¹⁰⁹ П, Д, З: завнда.

¹¹⁰ П, Д: ѿвещѣ.

¹¹¹ З -1.

¹¹² З ↔.

¹¹³ П, Д, З: днавола, З ↔.

¹¹⁴ Д: нх(ъ), З: є.

¹¹⁵ Д: прьво.

¹¹⁶ П, Д, З: сѣдѣаше.

¹¹⁷ Д + више.

¹¹⁸ Д, З: чьсти.

и ѿ шоую¹¹⁹ агг(е)ли· инакоу¹²⁰ же илѣахоу славоу¹²¹ иже ѿ десноую.¹²² поахоу едннѣмь гла(а)сомь а иже¹²³ ѿ шоую въ слѣдъ их[ъ] с ними¹²⁴ поахоу. пѣс(ь)н' же их[ъ]¹²⁵ не бѣше¹²⁶ тако и¹²⁷ десних[ъ].

въпросих[ъ] же агг(е)ла водецаго мє, комоу пѣс(ь)нь сїи въз'сілаема¹²⁸ ес(ть).¹²⁹ || (136а) ѿт[ъ]вѣщавъ г(лаго)ла ми велицен славѣ б(о)жїи¹³⁰ и¹³¹ соущомоу¹³² на седмоумь¹³³ н(е)б(е)си,¹³⁴ и с(ы)ноу его любвиомоу. ѿт[ъ]нѣдоу же посланъ есмь к тебѣ·

и пакы възв[е]де мє на в'торое н(е)бо. висота же бѣше¹³⁵ н(е)б(е)се¹³⁶ того¹³⁷ такоже ѿт[ъ] прьваго н(е)б(е)се до земли. видѣх' же тоу такоже¹³⁸ на прьвомь¹³⁹ н(е)б(е)си. деснїе и шоуе агг(е)ли и слава агг(е)ль сих[ъ] и пѣс(ь)нь вѣщши бѣше,¹⁴⁰ пате прьвих(ь)· и падох[ъ] на лица своемь поклонити се имь. и не остави мене¹⁴¹ агг(е)ль наставлѣе¹⁴² мє и¹⁴³ г(лаго)ле.¹⁴⁴

¹¹⁹ Д: 3, 4, 5, 1, 2, 3: 2, 3, 4, 1.

¹²⁰ П, Д, З: и пате.

¹²¹ П, Д, З ↔.

¹²² П, Д, З + и.

¹²³ П: ѡже.

¹²⁴ П, Д + же.

¹²⁵ П, Д -1.

¹²⁶ П, Д, З: бѣаше.

¹²⁷ П, Д, З -1.

¹²⁸ З: посланема.

¹²⁹ П, Д, З + и.

¹³⁰ П, Д: бжїи.

¹³¹ П, З -1.

¹³² П: соущимь, З: соущїи.

¹³³ П, З: седмѣмь.

¹³⁴ Д -5.

¹³⁵ Д, З: бѣаше.

¹³⁶ П, Д, З ↔.

¹³⁷ П, Д, З -1.

¹³⁸ П, Д, З + и.

¹³⁹ З: прьвѣм'.

¹⁴⁰ П, Д: бѣаше.

¹⁴¹ П, З: мє.

¹⁴² П, Д, З: наставлѣи.

¹⁴³ П, Д, З -1.

¹⁴⁴ П, Д, З + ми.

НЕ ПОКЛАНЈАН СЕ НИ АГГ(Е)ЛОУ НИ ПРЪСТОЛОУ¹⁴⁵ ОУТ[Ъ]¹⁴⁶ Н(Е)Б(Е)СЬ.¹⁴⁷ СЕГО БО РАД[И] ПОСЛАНЫ ЕС(Ь)МЬ¹⁴⁸ НАСТАВИТИ ТЕБЕ. НЪ ТЪК'МО ЕМОУЖЕ ТИ АЗЪ РЕКЪ· НАД[Ъ] В'СЕМИ БО ПРЪСТОЛИ,¹⁴⁹ И ОДЕЖДА И ВЪН'ЦЬ· ЕГОЖЕ ВЗРИ¹⁵⁰ ОУТ[Ъ] СЕЛЕ ЮЖЕ.

И ВЪЗРАДОВАХ' СЕ РАДОСТІЮ ВЕЛІЮ¹⁵¹ С'ЪЛО. ЈАКО ТАКО¹⁵² ЕС(ТЬ) КОН'ЧИНА. ВЪДЕШИМЬ¹⁵³ ВНИШНАГО. И ВЪЧНАГО И¹⁵⁴ ВЪЗЛЮБЛЕННАГО МОУ¹⁵⁵ С(Ы)НА. И ТАКО¹⁵⁶ || (136Б) ОУТ[Ъ] АГГ(Е)ЛА С(ВЕ)Т(А)ГО Д(ОУ)ХА СИ.¹⁵⁷ И ТАМО¹⁵⁸ ИСХОДЕТЬ.¹⁵⁹

И ВЪЗВ[Е]ДЕ МЕ НА ТРЕТІЕ Н(Е)БО, И ТАКОЖДЕ¹⁶⁰ ВИДѢХЪ МАЛЪ ПРЪСТОЛЬ¹⁶¹ И ДЕСНІЕ И ШОУЕ АГГ(Е)ЛИ. ОБАЧЕ ПАМЕТЬ ВѢКА СЕГО, ТАМО¹⁶² ИМЕНОВАШЕ С(Е). И¹⁶³ ИЗМѢНОВАШЕ С(Е) СЛАВА Д(ОУ)ХА МОЕГО ЈАКО ВЪСХОЖДАХЪ НА Н(Е)БО И РѢХЪ НИЧТОЖЕ ОУТ[Ъ] ОНОГО¹⁶⁴ МИРА ЗДѢ¹⁶⁵ ИМЕНУЕТ' СЕ.¹⁶⁶

И ОУТ[Ъ]ВѢЩАВЪ¹⁶⁷ АГГ(Е)ЛЬ¹⁶⁸ Р(Е)ЧЕ МИ¹⁶⁹ НИЧТОЖЕ ЗДѢ ВТАНТ СЕ ТАМО ДѢЛАЮЩИХ[Ъ]¹⁷⁰ ПѢС(Ь)Н' ЖЕ ЕГО¹⁷¹ ПОГАХОУ. И СЛАВОСЛОВІЕ СѢДЕЩАГО И АГГ(Е)ЛЬ ВЕЩЕ БѢАШЕ. ПАЧЕ ВЪТОРАГО.¹⁷²

¹⁴⁵ П, Д, З: 3, 4, 1, 2.

¹⁴⁶ З: с.

¹⁴⁷ З: н(е)б(е)се.

¹⁴⁸ З: 3, 4, 5, 6, 7, 1, 2.

¹⁴⁹ П, Д, З: прѣстоль.

¹⁵⁰ П, Д, З: оузриши.

¹⁵¹ П, Д, З: великою.

¹⁵² П, З: та, Д: така.

¹⁵³ П, Д: вѣдоушимь.

¹⁵⁴ П, Д, З -1.

¹⁵⁵ Д, З: емоу.

¹⁵⁶ П, Д, З + же.

¹⁵⁷ П, Д, З: сила.

¹⁵⁸ П, Д, З -2.

¹⁵⁹ П, Д: исходитъ.

¹⁶⁰ З: тако.

¹⁶¹ Д ↔.

¹⁶² Д, З -1, П, Д, З + не.

¹⁶³ П, Д, З -1.

¹⁶⁴ П, Д: того, З: сего.

¹⁶⁵ Д + не.

¹⁶⁶ Д: 2, 3, 1.

¹⁶⁷ П, Д, З: ѿвѣща, + ми.

¹⁶⁸ П, Д, З + и.

¹⁶⁹ П, Д + ничтоже не мѣнит'се за немоуше его. и, З -1.

¹⁷⁰ П, Д, З: дѣлающихъ.

¹⁷¹ П, Д, З: же.

¹⁷² З + н(е)б(е)се.

пакы¹⁷³ възведе¹⁷⁴ мѣ¹⁷⁵ на четвьртоѣ н(ѣ)во,¹⁷⁶ много¹⁷⁷ бол'ше.¹⁷⁸ и тѣ пакы видѣх[ь] прѣстолю, и деснїѣ и шоуїѣ¹⁷⁹ агг(ѣ)ли, и сїи пакы помах¹⁸⁰ славоу¹⁸¹ и пѣс(ь)нь. агг(ѣ)ль бол'шини бѣше¹⁸² шоуи.¹⁸³ и слава сѣдѣщаго бол'шини¹⁸⁴ бѣше.¹⁸⁵ агг(ѣ)ль соущихъ¹⁸⁶ ѿ десноую.¹⁸⁷ слава же их[ь] такожде¹⁸⁸ прѣспѣвающа¹⁸⁹ нижних[ь].

и възидохъ на петое н(ѣ)во. и тоу и¹⁹⁰ палкы (137а) видѣх[ь] легїони,¹⁹¹ бесчисльнїѣ.¹⁹² и слава их[ь] и пѣс(ь)нь. и¹⁹³ славнѣнше¹⁹⁴ четвьртаго н(ѣ)в(ѣ)се. и азъ ѡднихъ се¹⁹⁵ толико¹⁹⁶ множество ѡзрѣвъ.¹⁹⁷ агг(ѣ)ли¹⁹⁸ различниими добротами оукрашенїи.

¹⁷³ П, З + же.

¹⁷⁴ П, З: веде.

¹⁷⁵ П, Д, З ↔.

¹⁷⁶ П, Д + высота же ѿ третїаго (Д + н(ѣ)в(ѣ)се) на четвьртоѣ нѣво.

¹⁷⁷ П: многоль.

¹⁷⁸ П, Д: бол'шини, П, Д, З + бѣше.

¹⁷⁹ Д, З: шоуїѣ.

¹⁸⁰ П, Д, З + и.

¹⁸¹ П, Д, З: слава.

¹⁸² П, Д, З: бѣше, З, 2, 1.

¹⁸³ П, Д, З: шоуихъ.

¹⁸⁴ Д: бол'шаа.

¹⁸⁵ П, Д, З: бѣше.

¹⁸⁶ П, Д: шоуихъ.

¹⁸⁷ З -4.

¹⁸⁸ З: тако.

¹⁸⁹ П, Д, З: прѣспѣвающїи.

¹⁹⁰ П, Д, З -1.

¹⁹¹ П, Д, З: агглы.

¹⁹² П: бесчисльнин, З: бесчисльнын.

¹⁹³ Д, З -1.

¹⁹⁴ П: славнѣнше, Д, З: славнѣши.

¹⁹⁵ П, Д, З: възидихъ се.

¹⁹⁶ П, Д, З + много.

¹⁹⁷ З: видѣвъ.

¹⁹⁸ П, Д, З: аггль.

и¹⁹⁹ кѣждо²⁰⁰ свою²⁰¹ славу илюша. и славлѣху живущааго на високихъ²⁰². егоже имене яви се в'сакои пльти. яко такоу славоу дас(тъ)²⁰³ агг(е)ломъ на коемъждо²⁰⁴ н(е)б(е)си.

и ѿт[ъ]вѣщавъ агг(е)лъ г(лаго)ла ми что²⁰⁵ подиви се ѿ сѣмь н(е)б(е)си едины бо²⁰⁶ лица,²⁰⁷ нѣси бо видѣль непрѣходещихъ²⁰⁸ силъ. и тѣмь агг(е)л(ъ)скихъ(ъ).

пакы²⁰⁹ възв[е]де ме на въздоухъ²¹⁰ .ѡ.го²¹¹ н(е)б(е)си.²¹² и²¹³ славоу велію²¹⁴ на немь. якоже *не бѣ²¹⁵ на .ѣ, тѣмь²¹⁶ н(е)б(е)си. видѣх' бо агг(е)ли въ славѣ мнозѣ²¹⁷ и чинъ²¹⁸ силъ притранъ²¹⁹ мнмотекоущь.²²⁰ пѣс(ъ)н' же ихъ²²⁰ с(ве)та и чюдна бѣше. и рѣхъ агг(е)лоу водещо²²¹ ме что ес(тъ) еже видюу г(спод)и мон. и г(лаго)ла ми нѣс'мь азъ тебѣ г(спод)ь. нъ свѣтникъ. и пакы р(е)че || (137б) ѿт[ъ] .ѡ.²²² н(е)б(е)сь²²³ ни прѣстола²²⁴ юс(тъ)²²⁵ шонихъ²²⁶ агг(е)лъ. нъ ѿт[ъ] сили

¹⁹⁹ П, Д, З -1.

²⁰⁰ П, Д, З: когождо.

²⁰¹ Д -1.

²⁰² П, Д, З: высотахъ.

²⁰³ Д ↔.

²⁰⁴ Д: коемъждо, З: конемъждо.

²⁰⁵ П, Д, З: что.

²⁰⁶ П, Д -1.

²⁰⁷ З -3.

²⁰⁸ З: приходещихъ(ъ).

²⁰⁹ П, Д, З + же.

²¹⁰ Д, З -1.

²¹¹ П, Д, З: шестааго.

²¹² П, Д, З: нѣе.

²¹³ П, Д, З + видѣхъ.

²¹⁴ З: великоу.

²¹⁵ * П, З: еже (З: иже) видѣхъ, Д: видѣх(ъ).

²¹⁶ П, Д, З: петомь.

²¹⁷ Д: множен, З: вѣлицы.

²¹⁸ Д, З: чини.

²¹⁹ П, Д, З: притрани.

²²⁰ П, Д, З: мнмотекоущь.

²²¹ Д: ведущома.

²²² П, Д, З: шестааго.

²²³ П, Д, З: нѣе.

²²⁴ П, Д, З + ни.

²²⁵ З -1.

²²⁶ П, Д ↔.

седлаго н(е)б(е)сы.²²⁷ стронлаа соутъ.²²⁸ идѣже ес(тъ) и мненити²²⁹ единочедни²³⁰ его с(ы)нь.²³¹ и вса н(е)б(е)са и агг(е)ли послушашають ег(о). азъ же посланъ есмь възвести те²³² сѣмо.²³³ јако да в[н]диши славоу сїю и²³⁴ г(оспод)а²³⁵ всѣх[ь]. н(е)б(е)сь²³⁶ агг(е)ль²³⁷ и сила. г(лаго)лю ти исаїе. никтоже въ пльти оного мира²³⁸ хотѣ възвратити се чл(овѣ)къ²³⁹ еже ты вѣдѣ, ни²⁴⁰ видѣти можетъ.²⁴¹ еже ты видѣти хоцеши.²⁴² зане ти ес(тъ) въ жрѣбен²⁴³ г(оспод)ьнь²⁴⁴ прїити сѣмо възвеличих[ь] же пою²⁴⁵ г(оспод)а моего. јако въ жрѣбен²⁴⁶ его ѡ[тъ]хождоу.

и г(лаго)ла ми егда ис пльти само²⁴⁷ възвратиши се.²⁴⁸ хотѣнїемь ѡ(тъ)чемь тогда ѡдѣждоу свою въспримеши, и тогда²⁴⁹ ты²⁵⁰ бѣдеши равнь агг(е)ломь. соущїимь въ седмиць²⁵¹ н(е)б(е)сы.

и възв[е]де ме на шестое н(е)бо, и прѣстола²⁵² тоу²⁵³ ни десних[ь] ни шоуних[ь] агг(е)ль. нь вси единь имѣлахоу²⁵⁴ (138а) възорь. и пѣс(ьнь) их[ь] равна и дас(тъ) ми се²⁵⁵ пѣти²⁵⁶

²²⁷ П, Д, З: нѣе.

²²⁸ П: соу.

²²⁹ П, З + и.

²³⁰ П, Д: иночедын.

²³¹ П, Д, З ↔.

²³² П, Д: теке.

²³³ П, Д: 3, 1, 2, З: зде.

²³⁴ П, Д, З: ѡ.

²³⁵ П, Д, З: ѣъ.

²³⁶ Д + и.

²³⁷ П: нси, З -1.

²³⁸ П, Д, З ↔.

²³⁹ П, Д, З + видѣнїе.

²⁴⁰ П -2, З -4.

²⁴¹ П, Д, З: въз'можаетъ, З ↔.

²⁴² П ↔, Д: възхоцеши.

²⁴³ П, Д, З: жрѣбын.

²⁴⁴ П: ѣъ, Д: г(о)с(под)ьны.

²⁴⁵ Д, З: пое.

²⁴⁶ П, Д, З: жрѣбни.

²⁴⁷ П, Д, З: сѣмо.

²⁴⁸ Д: 2, 3, 1.

²⁴⁹ З: тьгда.

²⁵⁰ З -1.

²⁵¹ П, Д, З: сед'мѣмь.

²⁵² П: прѣстошь.

²⁵³ П, Д + юже бѣаше, З + не бѣаше.

²⁵⁴ П, Д, З ↔.

²⁵⁵ П, Д, З + да.

²⁵⁶ П, Д, З -1.

и²⁵⁷ поахъ²⁵⁸ съ нмн.²⁵⁹ и агг(е)ль²⁶⁰ иже съ мною²⁶¹ быхоуе тако въ²⁶² славе²⁶³ нх[ъ]. и сла-
ва²⁶⁴ нх[ъ] бѣше²⁶⁵ единна. и славлахоуѣ о(тъ)ца всѣх[ъ]. и възлюбленнаго емоу с(ы)на. и²⁶⁶
с(ве)т(а)го б(о)жїа²⁶⁷ д(оу)ха.²⁶⁸ и²⁶⁹ вси единѣмн исти поахоуѣ. и²⁷⁰ не тацѣмъ іаже²⁷¹ нмѣхоуѣ²⁷²
на²⁷³ пѣтемъ²⁷⁴ н(е)б(е)си. нь²⁷⁵ ннѣмъ²⁷⁶ гл(а)сомъ²⁷⁷ свѣтъ свѣтъ многъ²⁷⁸ вишеѣ²⁷⁹ бѣше,²⁸⁰ егда
же²⁸¹ бѣхъ.²⁸² на ѣмъ²⁸³ н(е)б(е)си²⁸⁴ мнѣхъ²⁸⁵ свѣтъ.²⁸⁶ а²⁸⁷ иже²⁸⁸ видѣхъ на ѣти²⁸⁹ н(е)б(е)си²⁹⁰

²⁵⁷ П, Д, З + азъ.

²⁵⁸ П, Д, З: пою.

²⁵⁹ З: 2, 3, 1.

²⁶⁰ З: с(вети)т(е)ль.

²⁶¹ З + и.

²⁶² П, Д, З -1.

²⁶³ П, Д, З: славы.

²⁶⁴ З + же.

²⁶⁵ П, Д: бѣаше, З: бѣ.

²⁶⁶ З -1.

²⁶⁷ П, Д: 2, 3, 1.

²⁶⁸ П + сѣго, Д + прѣс(ве)т(а)го.

²⁶⁹ П, Д, З -1.

²⁷⁰ Д, З: нь.

²⁷¹ П, Д, З: тако же.

²⁷² П, З: нмѣахоуѣ.

²⁷³ Д, З: въ.

²⁷⁴ П, Д: петѣмъ, З: петомъ.

²⁷⁵ П + и не.

²⁷⁶ П: тацѣмъ, Д: ннацѣмъ.

²⁷⁷ П, Д + и.

²⁷⁸ П, Д: великъ.

²⁷⁹ Д -1.

²⁸⁰ П, Д: бѣаше, З -8, П, Д, З + и.

²⁸¹ Д, З -1.

²⁸² П, Д, З: бѣахъ.

²⁸³ П, Д: шестѣмъ, З: шестомъ.

²⁸⁴ З + зрѣ.

²⁸⁵ Д: мнѣахъ.

²⁸⁶ П: свѣты.

²⁸⁷ П, Д, З -1.

²⁸⁸ П, Д, З: іаже.

²⁸⁹ П: петы, Д, З: петомъ.

²⁹⁰ Д, З: н(е)б(е)сын, З + тако.

тмоу соуцоу и възрадовах се сѣло и възспѣхъ дароуѣшомоу²⁹¹ такова и²⁹² пріемлюцимъ м(н)л(о)сть²⁹³ єго.²⁹⁴ помолнх се агг(е)лоу наставляѣшомоу ме. да к томоу не възвращоу се въ миръ плътны. г(лаго)лю же²⁹⁵ вамъ²⁹⁶ яко многа тма ѣс(ть) здѣ. агг(е)ль же наставляєи²⁹⁷ ме²⁹⁸ р(е)че²⁹⁹ ми. что яко възрадова се ѡ³⁰⁰ свѣте³⁰¹ селмъ.³⁰² колми пате възрадоуєши се и възв(е)селнши се. єгда взриши свѣта³⁰³ прьваго³⁰⁴ н(е)в(е)се. идѣже сѣидитъ (138б) н(е)в(е)с(н)и ѡт(ь)ць. и єдиночєднн³⁰⁵ єг(о) с(ы)нь.³⁰⁶ идѣже ѡплыєнїа и прѣстоли и вѣнци лежеть правєднимъ. а ѡ томъ єже не възвратити се³⁰⁷ въ плът[ь] свою неѡ вѣмє кончина се³⁰⁸ прїити³⁰⁹ сѣмо.

си слишах[ь]³¹⁰ и³¹¹ ѡскрѣбѣхъ сѣло. и г(лаго)ла ми³¹² скрѣбы³¹³ не скрѣбы, *и не³¹⁴ боуди дрѣхль.³¹⁵ и възведе ме на ієрь³¹⁶ седмаго н(е)в(е)се. и слишах[ь] глас(ь) г(лаго)лющє доколѣ въ плъти хотѣ³¹⁷ жити възсодитъ. и вбодах се сѣло и трепетнь бых[ь]. и пакы инь гл(а)сь слишах[ь] г(лаго)лющє ми. нѣ дѣнте да възидеть дос(то)инникъ б(о)жїи съде³¹⁸ бо³¹⁹ ѣс(ть) ѡдѣжда и възпросих[ь]

²⁹¹ П: дароуѣшомоу, З: даровав'шомоу, З + ми.

²⁹² П, Д, З -1.

²⁹³ П: млѣи.

²⁹⁴ Д, З + и.

²⁹⁵ Д -1.

²⁹⁶ З + брат(н)є.

²⁹⁷ П: наставляє.

²⁹⁸ П -1, З -2.

²⁹⁹ П, Д, З: гла.

³⁰⁰ З + видѣны.

³⁰¹ З: свѣта.

³⁰² З: сєго.

³⁰³ З: свѣтъ.

³⁰⁴ П, З: правєд'нааго.

³⁰⁵ П, Д, З: єдиночєдын.

³⁰⁶ Д ↔.

³⁰⁷ З + тебѣ.

³⁰⁸ П, Д, З: кон'часє.

³⁰⁹ П, З + ти.

³¹⁰ П, Д, З: слышавь.

³¹¹ П, Д, З -1.

³¹² З + агг(е)ль.

³¹³ П, Д, З -1.

³¹⁴ * П, Д: ниже.

³¹⁵ П: дрєсль, Д, З: дрѣхль.

³¹⁶ П, З: анєрь.

³¹⁷ П, Д, З: хотєи.

³¹⁸ П, Д, З: ѣѣ.

³¹⁹ П, Д -1, З: же.

агг(е)ла³²⁰ соуцаго съ мною³²¹ кто кс(ть) възбраниви³²² ми,³²³ и кто ес(ть)³²⁴ повелѣви ми възити³²⁵ и р(е)че ми.³²⁶ възбранен³²⁷ ѿбо³²⁸ иже над[ь] поюшим(ь) съ³²⁹ н(е)б(е)съ³³⁰ агг(е)ль. и повелѣви ти³³¹ съ³³² ес(ть) с(ы)нь б(о)жїи. а имени³³³ емоу³³⁴ не можеши слшати. донд[е]же ис пльти твоєє³³⁵ изидеши.³³⁶ како³³⁷ въ||зид[о]хоуе (139а) на сед'моє н(е)бо. видѣхъ тоу свѣтъ дивни.³³⁸ и³³⁹ праведники³⁴⁰ нѣкїє.³⁴¹ ош[ь]дѣших[ь]³⁴² от[ь] одеждь пльтних[ь]³⁴³ и бѣхоу³⁴⁴ въ славе велице стоеще. облаче на прѣстолѣх[ь] своих[ь]³⁴⁵ сѣдѣхоу³⁴⁶ вен'ци же славны³⁴⁷ бѣхоу³⁴⁸ на нихъ и въпросих[ь] агг(е)ла и рѣх[ь] потто оудѣде³⁴⁹ прїеше, а прѣстоль и вѣн'ць слави не прїемають.³⁵⁰ и г(лаго)ла

³²⁰ П, Д, З + водецааго ме.

³²¹ З -з.

³²² З: възбраніаки.

³²³ Д: възбранидиви.

³²⁴ П, Д, З + пакы.

³²⁵ З -2.

³²⁶ П, Д -з, З + агг(е)ль.

³²⁷ П, Д: въз'бранивыи, З + ти.

³²⁸ З: кс(ть).

³²⁹ П, Д: из'.

³³⁰ З: н(е)б(е)се.

³³¹ П, З: нти.

³³² П, Д, З: се.

³³³ П, Д: имене, З + же.

³³⁴ З: его.

³³⁵ П, Д, З: свою.

³³⁶ П, Д, З + и.

³³⁷ З: какоже.

³³⁸ П, Д, З: дивнь.

³³⁹ П, З + не исповѣдимь. (Д: несповѣдими) и агг'лы бес'числьны и.

³⁴⁰ П, Д, З + видѣхъ.

³⁴¹ П, Д, З: етери.

³⁴² П, Д, З: ошѣше.

³⁴³ П, Д, З + и соуше въ одежахъ вышнихъ.

³⁴⁴ П, Д, З: бѣахоу.

³⁴⁵ П, Д, З + не.

³⁴⁶ П, Д, З: сѣахоу, + и.

³⁴⁷ П, Д, З: славы, + ихъ не.

³⁴⁸ П, Д: бѣахоу.

³⁴⁹ П, Д, З: одежаоу, П, З + оубо.

³⁵⁰ П, Д, З: прїемлють.

ли не прїимлють³⁵¹ н(ы)на донд[е]же прїидет[ь]³⁵² с(ы)нь б(о)жїи сїи испрька. обаче в[ѣ]дѣть коє их[ь]³⁵³ соутъ прѣстоли их[ь]. и коє³⁵⁴ вѣн'ци.³⁵⁵ егда снидеть³⁵⁶ боудеть въ зрацѣ вашемь. и³⁵⁷ кнезь мира Того. с(ы)на его радьма³⁵⁸ простреть роуце свои на нь. и обѣситъ и на дрѣве. и вбїеть и не вѣди кто ес(ть). и³⁵⁹ снидеть въ адъ и нага и поуста поставитъ.³⁶⁰ се прозрѣе³⁶¹ имѣт' же³⁶² и кнеза. смьрть³⁶³ тлѣника,³⁶⁴ и сътрѣтъ всю силуу его. и встанеть³⁶⁵ трети д(ь)нь. имѣе³⁶⁶ нѣкїе³⁶⁷ праведн(и)ки || (139б) съ собою. и послѣтъ³⁶⁸ своє проповѣдники³⁶⁹ по всен въселеннен и възидеть пакы на н(е)б(е)са.³⁷⁰ тогда³⁷¹ прїимлютъ³⁷² сїи прѣстоли своє и вѣн'це.

и по словесѣхъ снх[ь] рѣх[ь] емъ *на немъ же³⁷³ те въпросихъ на прьвом[ь]³⁷⁴ н(е)б(е)сы скажи ми здѣ³⁷⁵ обѣща се³⁷⁶ мнѣ сказати како въ оноумь мирѣ бываемъ здѣ в(ѣ)домоу³⁷⁷

³⁵¹ П, Д, З: приѣмлють.

³⁵² П, Д, З: снидеть.

³⁵³ П, Д, З -1.

³⁵⁴ З: кон.

³⁵⁵ П, Д, З + и.

³⁵⁶ П, Д, З + и.

³⁵⁷ З: тогда.

³⁵⁸ З: рад[н].

³⁵⁹ З + пакы.

³⁶⁰ З: оставитъ, + и.

³⁶¹ З: призрачыє.

³⁶² П, Д, З -1.

³⁶³ П, Д, З: смрѣть. и.

³⁶⁴ П, Д, З: плѣника.

³⁶⁵ П, Д, З: вьстаєтъ.

³⁶⁶ П, Д: имѣи.

³⁶⁷ П, Д, З: ютеры.

³⁶⁸ П, Д: пошлетъ.

³⁶⁹ Д: повѣдники.

³⁷⁰ З + и.

³⁷¹ З: тыгда.

³⁷² П: приимлоу, З: вьсприимлоутъ.

³⁷³ * П, Д: занїеже, З: за ных'же.

³⁷⁴ П, Д: прьвѣмь.

³⁷⁵ П, Д + во, З -1.

³⁷⁶ П: ѿвѣщасе, З: он' же ѿт[ь]вѣща.

³⁷⁷ П, Д, З: вѣдомо.

соуть. и еше ж[е]³⁷⁸ ми г(лаго)лющя съ нымь се нѣкон³⁷⁹ агг(е)ль от[ъ]³⁸⁰ стоеших[ъ] славнен³⁸¹ вел'ми пате възвед'шаго ме. и всѣхъ³⁸² агг(е)ль славнен бѣ.³⁸³ и показа ми кныгы и разгноувъ дас(ть) ми. и видѣх[ъ] писмена. и бѣхоу³⁸⁴ не яко вѣка сего. и прочьтох[ъ] є. и сѣданїа³⁸⁵ іер(оу)с(а)л(и)мска³⁸⁶ бѣхоу³⁸⁷ тоу написанна.³⁸⁸ и нѣкых[ъ]³⁸⁹ чл(овѣ)къ видѣх[ъ] дѣла ихъ³⁹⁰ их[ъ]же азъ не видѣх[ъ].³⁹¹ ѡв[ѣ]дѣх' бо³⁹² въ истинноу яко ничтоже ѡтан се³⁹³ на ·ѡ·мь³⁹⁴ н(е)б(е)сы въ мирѣ бываем³⁹⁵ и въпросих[ъ] агг(е)ла кто³⁹⁶ съ ес(ть)³⁹⁷ прѣспѣваєн³⁹⁸ агг(е)ли все³⁹⁹ въ славѣ своєн.⁴⁰⁰ || (140а) от[ъ]вѣщавъ р(е)че ми⁴⁰¹ съ⁴⁰² ес(ть) великы⁴⁰³ миханль архагг(е)ль.⁴⁰⁴ м(о)ле се⁴⁰⁵ виноу⁴⁰⁶ за чл(овѣ)кы.⁴⁰⁷

³⁷⁸ П, Д, З -1.

³⁷⁹ П, Д: іетерь, З: нѣкын, П, Д, З + ѿ.

³⁸⁰ Д, З -1.

³⁸¹ П: слав'нѣ и.

³⁸² Д + же.

³⁸³ П, Д, З -2.

³⁸⁴ П, Д, З: бѣахоу.

³⁸⁵ П, Д, З: се дѣяннѣ.

³⁸⁶ П, Д: іерл'мля.

³⁸⁷ Д, З: бѣахоу.

³⁸⁸ П, Д, З -1.

³⁸⁹ П, Д: етерь, З: нѣконх(ъ).

³⁹⁰ П, Д, З -1.

³⁹¹ П, Д, З: вѣахъ.

³⁹² П, Д, З: оубо.

³⁹³ П, Д, З: оутант'се.

³⁹⁴ П, Д, З: сеа'мѣмь.

³⁹⁵ П, Д, З: бываемыныхъ.

³⁹⁶ П, З + оубо.

³⁹⁷ П, Д, З ↔.

³⁹⁸ З: прѣспѣває.

³⁹⁹ П, Д, З ↔.

⁴⁰⁰ П, Д, З + и.

⁴⁰¹ П, Д ↔.

⁴⁰² П, Д, З: се.

⁴⁰³ П, З -1.

⁴⁰⁴ П, З ↔.

⁴⁰⁵ З: м(о)лен се.

⁴⁰⁶ З: всег'да.

⁴⁰⁷ П, Д, З: члѣкъство.

видѣхъ же⁴⁰⁸ одежде многи, и прѣстоли и вѣнце⁴⁰⁹ мно҃ѣ⁴¹⁰ лежеше. снѣ одежде и вѣн'ци.⁴¹¹ и прѣстоли.⁴¹² кымь⁴¹³ стреголи⁴¹⁴ соуть. и г(лаго)ла ми си х[ъ] одеждь мнози лишают(ъ) се. хот[ъ] оного мира вѣровав'ши⁴¹⁵ словеси ономоу. ѡ нем'же г(лаго)ла се тебѣ. и обраци' се видѣх[ъ] г(оспод)а соущаа⁴¹⁶ въ славѣ велицѣ. и ѡжас'нь бѣхъ⁴¹⁷ зѣло.⁴¹⁸ и пристоупише къ нему г'си их[ъ]же⁴¹⁹ видѣх[ъ] праведники. и поклонише се ему. поуще единѣмь гл(а)сомь.⁴²⁰ и тѣ бѣше⁴²¹ подоб'нь имь. и быс(тъ) слава его ѡко и онѣх(ъ). и тогда⁴²² пристоупи михань и поклони се ему.⁴²³ и с нымь поклонише с(е) вси агг(е)ли.⁴²⁴ и воспѣше и прѣобрази се пакы и быс(тъ) ѡко агг(е)ль. тогда⁴²⁵ рече ми агг(е)ль водѣи ме. овоумъ⁴²⁶ поклони се и воспон. и поклонив се⁴²⁷ и воспѣх[ъ] ему. и г(лаго)ла ми агг(е)ль се кс(тъ) г(оспод)ь сла||ви (140б) всѣе.⁴²⁸ еже⁴²⁹ видѣ и еше г(лаго)лющъ ему,⁴³⁰ видѣхъ иного прѣславна. подобна ему по всемоу. и праведници прїдоше⁴³¹ и поклонише се ему.⁴³² и воспѣше ему⁴³³ и тѣ воспѣтъ с' ними. не прѣобрази же се по виденї⁴³⁴ ихъ. и съ ними⁴³⁵

⁴⁰⁸ П, Д, З + и.

⁴⁰⁹ З: вѣн'цы.

⁴¹⁰ П, Д: многы, З -1.

⁴¹¹ П: вѣн'це.

⁴¹² П, Д: 3, 2, 1, З: 3, 4, 1, 2.

⁴¹³ П: тацѣмь, Д: чѣмъ, З: тѣмь.

⁴¹⁴ П, Д, З: блюдомы.

⁴¹⁵ П, Д: вѣровав'шии, З: вѣровав'шимь.

⁴¹⁶ П, Д, З -1.

⁴¹⁷ П, Д, З: выхъ.

⁴¹⁸ З: вел'мы.

⁴¹⁹ П: ѡже, Д: еже, З: и ѡже.

⁴²⁰ З: 2, 3, 1.

⁴²¹ П, Д, З: бѣаше.

⁴²² З: тогда.

⁴²³ П, Д, З -1.

⁴²⁴ П, Д, З: 3, 4, 1, 2.

⁴²⁵ З: и.

⁴²⁶ П, Д, З: семоу.

⁴²⁷ П, Д, З: поклоних'се.

⁴²⁸ П -1, Д, З ↔.

⁴²⁹ П, Д, З: юже.

⁴³⁰ Д ↔.

⁴³¹ П, Д, З: пристоупише.

⁴³² Д -1.

⁴³³ Д: и семоу, З -1.

⁴³⁴ П, Д, З: видомь.

⁴³⁵ Д, З: нимь.

прїидоше агг(е)ли и поклоннше с(е) ємоу. и р(е)че ми⁴³⁶ агг(е)ль поклони се⁴³⁷ и въспон ємѡ. и поклонив же с(е)⁴³⁸ и въспѣх[ь] ємоу. и пакы дрогога видѣх[ь]⁴³⁹ въ славѣ вѣлицен⁴⁴⁰ приш[ь]дѣша.⁴⁴¹ и въпросих[ь] агг(е)ла кто сын⁴⁴² єс(ть)⁴⁴³ и г(лаго)ла ми агг(е)ль⁴⁴⁴ поклони се⁴⁴⁵ ємоу.⁴⁴⁶ се⁴⁴⁷ бо єс(ть) агг(е)л(ь)скаго⁴⁴⁸ д(оу)ха.⁴⁴⁹ г(лаго)люща⁴⁵⁰ въ тебѣ. и въ всѣх[ь] праведницѣх[ь]. по снх[ь] ина нѣкоѡ.⁴⁵¹ нєнз(гла)г(о)лаєма⁴⁵² явлѣше с(е) слава. єюже⁴⁵³ азъ ѡт[ь]врѣстѣма⁴⁵⁴ ѡтнѣма д(оу)ха моего не възмогъ⁴⁵⁵ видѣти.⁴⁵⁶ нѣ⁴⁵⁷ възведи⁴⁵⁸ мѣ.⁴⁵⁹ ни вси агг(е)ли єже⁴⁶⁰ видѣх[ь] поклонѣюще се г(оспод)оу.⁴⁶¹ развѣ *к томоу⁴⁶² праведники видѣх[ь] въ славѣ⁴⁶³ велицѣ⁴⁶⁴ зрѣще⁴⁶⁵ къ⁴⁶⁶

⁴³⁶ П: ємоу.

⁴³⁷ П + ємоу.

⁴³⁸ П, Д, З: поклоннхъсе.

⁴³⁹ П, Д, З ↔.

⁴⁴⁰ З: велицѣ.

⁴⁴¹ П, Д, З: нзышѣша.

⁴⁴² П, Д, З: съ.

⁴⁴³ П, Д, З ↔.

⁴⁴⁴ П, Д, З -1.

⁴⁴⁵ П, Д + и.

⁴⁴⁶ П, Д: семоу.

⁴⁴⁷ П, Д, З: съ.

⁴⁴⁸ З: агг(е)лскыи.

⁴⁴⁹ З: д(оу)хъ.

⁴⁵⁰ П, Д: гѣющааго, З: г(лаго)л(ю)щъ.

⁴⁵¹ П, Д: етера.

⁴⁵² П, З: не изгѣєма.

⁴⁵³ П, Д: єеже.

⁴⁵⁴ Д: ѡт[ь]врѣстѣма.

⁴⁵⁵ П: възмогахъ.

⁴⁵⁶ Д: зрети.

⁴⁵⁷ П, Д, З: ни.

⁴⁵⁸ Д: вѣвѣдїи.

⁴⁵⁹ Д + аггѣль.

⁴⁶⁰ П: яже, З: нхже .

⁴⁶¹ П, Д, З: гѣи.

⁴⁶² * П, Д, З: тъкмо.

⁴⁶³ Д, З: силе.

⁴⁶⁴ П, Д + и, З: велицѣи.

⁴⁶⁵ З: зрещен.

⁴⁶⁶ П, З: въ.

славѣ его. и пристоупи къ немюу⁴⁶⁷ прь||кен⁴⁶⁸ (141а) г(оспод)ь мон⁴⁶⁹ агг(е)ль⁴⁷⁰ д(оу)хов'нь⁴⁷¹ и поклониста се и въспѣста и *два къ томоу.⁴⁷² и тогда⁴⁷³ вси праведници поклонише се емоу⁴⁷⁴ и с нимъ мнханль.⁴⁷⁵ агг(е)ли вси въспѣше и поклонише с(е),⁴⁷⁶ потоумъ слишах[ь] глас(ь) глас(ь)⁴⁷⁷ тоу и пѣс(ьнь) юже⁴⁷⁸ слишах[ь] по н(е)б(е)си въсходѣ на шести⁴⁷⁹ н(е)б(е)сь⁴⁸⁰ и вси славляхоу того. егоже не можах[ь] азъ слави видѣти. всѣх[ь]⁴⁸¹ же шесть н(е)б(е)сь пѣс(ьнь) не тъкмо слишила нь и видила бѣше.⁴⁸² и г(лаго)ла ми агг(е)ль се⁴⁸³ ес(ть) вѣчнь единь⁴⁸⁴ къ вишнымъ⁴⁸⁵ вѣнци⁴⁸⁶ живн.⁴⁸⁷ и въ с(вѣ)тых(ь) почивае.⁴⁸⁸ егоже ни имене и⁴⁸⁹ ни дара можемъ⁴⁹⁰ тръпѣти. иже⁴⁹¹ поемъ⁴⁹² с(вѣ)тнмъ д(оу)хомъ.⁴⁹³ въ встѣх[ь] праведних[ь]. и по сѣмъ слишах[ь] глас(ь) вѣчнаго г(лаго)лющаго⁴⁹⁴ г(о)с(поде)ви. с(ы)ноу нзиди⁴⁹⁵ слѣзи съ всѣхъ н(е)б(е)сь. и боуди въ мирѣ. и даже⁴⁹⁶

⁴⁶⁷ Д -2.

⁴⁶⁸ П, Д, З: прьвѣкѣ.

⁴⁶⁹ П, Д, З + и.

⁴⁷⁰ П, Д, З: агг'ла.

⁴⁷¹ П, Д, З: д'хов'наа.

⁴⁷² * П, Д, З: тък'мо.

⁴⁷³ З: тъгда.

⁴⁷⁴ П, Д, З -1.

⁴⁷⁵ П, Д, З + и.

⁴⁷⁶ П, Д, З: 3, 4, 2, 1.

⁴⁷⁷ П, Д, З -1.

⁴⁷⁸ П, Д, З: юже.

⁴⁷⁹ З: шесто.

⁴⁸⁰ З: н(е)бо.

⁴⁸¹ П, Д, З: в'са.

⁴⁸² П, Д, З: вѣаше.

⁴⁸³ З: съ.

⁴⁸⁴ З: едино, П, Д З, ↔.

⁴⁸⁵ П, Д, З: вишнемъ.

⁴⁸⁶ П, Д, З: вѣцѣ.

⁴⁸⁷ Д + единї с(ы)нь.

⁴⁸⁸ П, Д, З: почиваен.

⁴⁸⁹ П, Д, З -1.

⁴⁹⁰ П, Д, З: можетъ, + к'то.

⁴⁹¹ П: юже.

⁴⁹² З: пѣваемъ, П, Д, З + ѿ.

⁴⁹³ З ↔.

⁴⁹⁴ П, Д, З: г'люща.

⁴⁹⁵ П, Д, З + и.

⁴⁹⁶ П, З: нди, Д: донди.

до агг(е)ла соуцаго въ адѣ. прѣобразоуѣ⁴⁹⁷ и⁴⁹⁸ по образомъ их[ь].⁴⁹⁹ и не познають || (141б) тебе. ни агг(е)ли ни кнези вѣка т(о)го⁵⁰⁰ и соудиши кнезоу и агг(е)ломъ его. и мироу ѡбл[а]даемоу иль. зане ѡт[ь]врьгоше с(е) мене. и рѣше⁵⁰¹ ми есми⁵⁰² развѣ вас(ь)⁵⁰³ никтоже ес(ть) инь.⁵⁰⁴ егда же ѡт[ь] земли възнесеши се⁵⁰⁵ к томоу не прѣобразиши се на⁵⁰⁶ н(е)б(е)си. нь къ славѣ велицен⁵⁰⁷ възведеши.⁵⁰⁸ и сѣдеши ѡ десноую мене. и тогда⁵⁰⁹ поклонет се тебѣ кнези⁵¹⁰ и сили. и агг(е)ли и все начело. н(е)б(е)снихъ и земельнихъ[ь]⁵¹¹ и прѣисподныхъ[ь].

сїи слншах[ь] великою⁵¹² славою,⁵¹³ заповѣдающихъ г(оспод)я⁵¹⁴ моемоу. и тогда⁵¹⁵ изиде⁵¹⁶ г(оспод)ь ѡт[ь] седмаго н(е)б(е)се и сниде⁵¹⁷ на шестое н(е)бо. и агг(е)ль наставляе⁵¹⁸ ме⁵¹⁹ р(е)че ми. разоумѣи isaie и виждь боудущее прѣображенїе⁵²⁰ сьнитїа⁵²¹ его. и яко⁵²² видѣше⁵²³ агг(е)ли

⁴⁹⁷ П, Д: прѣобразоуѣсе, З: прѣобрази се.

⁴⁹⁸ П, Д, З ↔.

⁴⁹⁹ З -з.

⁵⁰⁰ Д: сего.

⁵⁰¹ П, Д, З: рекоше.

⁵⁰² П, Д, З + и.

⁵⁰³ Д, З: нас(ь).

⁵⁰⁴ П, Д, З + и.

⁵⁰⁵ П, Д, З: 3, 4, 1, 2.

⁵⁰⁶ П, З: по, Д: под[ь].

⁵⁰⁷ П, Д, З ↔.

⁵⁰⁸ П, Д, З: възыдешн.

⁵⁰⁹ З: тогда.

⁵¹⁰ Д + ис(ран)л(е)вы.

⁵¹¹ П, З -2.

⁵¹² П, З: великою.

⁵¹³ З: славою.

⁵¹⁴ П, Д, З: ѣн.

⁵¹⁵ З: тогда.

⁵¹⁶ П, Д, З: изыдетъ.

⁵¹⁷ Д: сьнидетъ.

⁵¹⁸ П, Д, З: настав'ляжи.

⁵¹⁹ Д: ми.

⁵²⁰ П, Д, З + и.

⁵²¹ П, Д, З: снитїе.

⁵²² П + и.

⁵²³ П, З: више.

вспѣше и въсхваляше⁵²⁴ не прѣобрази⁵²⁵ се по вѣдѣнію⁵²⁶ их[ь]. и азъ⁵²⁷ пѣх[ь] с ными. и тако сниде на ·ѣ·тоє⁵²⁸ н(е)бо. и прѣобрази се по образу агг(е)ль тѣх[ь].⁵²⁹ и не вспѣше его ни поклонише (142а) с(е) емоу.⁵³⁰ бѣше⁵³¹ бо⁵³² образъ его⁵³³ тако⁵³⁴ и онѣхъ. съниде ж[е] на ·ѣ·тоє⁵³⁵ н(е)бо. и яви се имъ по взору⁵³⁶ их(ь). прїнде же⁵³⁷ на ·ї·тіє⁵³⁸ н(е)бо и на второе⁵³⁹ н(е)бо п[о]тоумъ⁵⁴⁰ на првое· прѣобразе се на конм'ждо⁵⁴¹ их[ь]. тѣмже не⁵⁴² поахоу ни покланяхоу се⁵⁴³ емоу являше бо се подоб'нь имъ· показоваше⁵⁴⁴ знаменїа на коем'ждо н(е)б(е)си⁵⁴⁵ строгоуцимъ вр[а]та. и⁵⁴⁶ сниде⁵⁴⁷ же⁵⁴⁸ на твр[ь]дѣ идѣже кнезь вѣка сего сѣднѣ. и тоу дас(ть) знаменїе и образъ бѣше⁵⁴⁹ ег(о) тако и тѣхъ. и не прославише ни вспѣше⁵⁵⁰ его. съниде же⁵⁵¹ къ агг(е)л(о)м(ь) въздохъа.⁵⁵² и

⁵²⁴ П, Д, З: похвалише, П, З + и.

⁵²⁵ П, Д, З + бо.

⁵²⁶ П, Д, З: видоумъ.

⁵²⁷ П, Д, З + же.

⁵²⁸ П, Д, З: петое.

⁵²⁹ Д ↔.

⁵³⁰ П, Д, З -1.

⁵³¹ П, Д, З: бѣ.

⁵³² П + и.

⁵³³ Д ↔.

⁵³⁴ П + же, Д, З: такоже.

⁵³⁵ П, Д, З: чет'крытое.

⁵³⁶ П, Д, З: образоу.

⁵³⁷ З + и.

⁵³⁸ П, Д, З: третие.

⁵³⁹ П, Д, З + и.

⁵⁴⁰ П, Д, З -2.

⁵⁴¹ П, Д: конѣдо, З: конм'ждо.

⁵⁴² З: ни.

⁵⁴³ П, Д, З: кланяхоу се.

⁵⁴⁴ П, Д, З + же и.

⁵⁴⁵ П, Д, З + и.

⁵⁴⁶ З -1.

⁵⁴⁷ Д, З: сънидѣт.

⁵⁴⁸ П, Д: 2, 3, 1.

⁵⁴⁹ П, Д, З: бѣаше.

⁵⁵⁰ П, З: спѣше, Д: пѣше.

⁵⁵¹ П, Д, З + и.

⁵⁵² Д, З + сего.

бѣше⁵⁵³ јако єдинь ѿт[ь] ных[ь]. и не дас(ть) знаменїа имь.⁵⁵⁴ ни въпросише бо єго. и по сиx[ь] г(лаго)ла ми агг(е)ль.

разоумѣи разоумѣи⁵⁵⁵ ісаїе. с(ы)не ам(о)совь. на се бо послань єсмь ѿт[ь] г(оспод)а вса тебѣ ѡказати.⁵⁵⁶ ни прѣжде бо т(е)бе кто видѣ.⁵⁵⁷ ни по тебѣ възможѣтъ видѣти,⁵⁵⁸ јаже⁵⁵⁹ ти⁵⁶⁰ в[и]диши,⁵⁶¹ слышалъ єси⁵⁶² се видѣх[ь] и⁵⁶³ подобна чл(овѣ)комь.⁵⁶⁴ съ || (142б) чл(овѣ)кы пожн⁵⁶⁵ въ мирѣ, и не познаше єго. и видѣх[ь] и възсходещи⁵⁶⁶ на твр[ь]дѣ. и єюже⁵⁶⁷ не бѣ⁵⁶⁸ по⁵⁶⁹ зракоу их[ь] прѣобразоує се. видѣвше же и вси агг(е)ли иже на твр[ь]дїю⁵⁷⁰ ѡжасоше се и поклоняюще с(е) г(лаго)лахоу ѡтан се нас(ь) г(оспод)ь посрѣд[ь] и не познахомь ц(а)ра слави. и ѿт[ь] прѣваго н(е)б(е)се славнѣи. възсходѣаше. и не прѣѡбразаше се⁵⁷¹ нь вси агг(е)ли десни и шъи. и на прѣд[ь]нимь⁵⁷² прѣстолѣ сѣдѣ. и поклоннише се ємоу. и възпѣше г(лаго)люще.⁵⁷³ прѣиде мнмо⁵⁷⁴ нас(ь)⁵⁷⁵ г(оспод)ь. и не ѡбѣдѣхомь ни поклонихом' се ємоу. и тако възиде на в'торое и на⁵⁷⁶ третїе, и на четвърто

⁵⁵³ П, Д: бѣаше.

⁵⁵⁴ Д -1.

⁵⁵⁵ П, Д, З -1.

⁵⁵⁶ З: показати.

⁵⁵⁷ П, З ↔, Д: З, 1, 2.

⁵⁵⁸ П, Д, З ↔.

⁵⁵⁹ П, Д, З: јакоже.

⁵⁶⁰ П + и.

⁵⁶¹ П, Д, З + и.

⁵⁶² П, Д, З + и.

⁵⁶³ Д -1.

⁵⁶⁴ П, Д, З: јако сѣа. и.

⁵⁶⁵ П, Д, З: пожикє.

⁵⁶⁶ Д: възсходещь.

⁵⁶⁷ П, Д, З: юже.

⁵⁶⁸ П, Д, З: бѣаше.

⁵⁶⁹ З: про.

⁵⁷⁰ П, Д, З: т'врѣди, + и.

⁵⁷¹ П, Д, З: прѣѡб'разовашесе.

⁵⁷² П, Д, З: с'рѣд'нимь.

⁵⁷³ П, Д, З + како.

⁵⁷⁴ З -1.

⁵⁷⁵ П: ны, Д: нїи.

⁵⁷⁶ П, Д, З -1.

и на пето и на⁵⁷⁷ ·ѣ·то,⁵⁷⁸ и⁵⁷⁹ на ·ѣ·моє⁵⁸⁰ н(е)бо, въспѣше и вси праведници и вси агг(е)ли и все силн и тогда⁵⁸¹ видѣх[ь]⁵⁸² како с[ѣ]дѣ о десноую великїе слави. еєже не могли⁵⁸³ видѣти агг(е)ла д(оу)ховнаго. видѣх[ь]⁵⁸⁴ о шоую- нже⁵⁸⁵ г(лаго)ла ми доволно ти ес(ть)⁵⁸⁶ исане. ⁵⁸⁷ вѣдѣх[ь]⁵⁸⁸ же⁵⁸⁹ нхже⁵⁹⁰ ни|ктоже (143а) вѣдѣ. ѿт[ь] пл[ь]т[ь]скых[ь] с(ы)новъ ни око видѣ ни ухо слнша, ни⁵⁹¹ на ср[ь]д[ь]це чл(овѣ)коу възидѣ. елико⁵⁹² готова б(ог)ъ любещимъ єго. и р(е)че ми възвратити се⁵⁹³ въ одѣждоу свою. дондеже врѣме д(ь)ни твоих[ь] испльнит[ь] се. и тогда⁵⁹⁴ прїидеши сѣмо.

⁵⁹⁵ сїн видѣх[ь] саиа р(е)че стоещим(ь) окр(ь)сть єго. и слншавше сїн⁵⁹⁶ прѣдивнаа. прославише и въспѣше б(ог)а. давшаго таковою⁵⁹⁷ бл[а]г[о]дѣ[т]ь чл(овѣ)комъ. р(е)че⁵⁹⁸ іезекїєви⁵⁹⁹ ц(а)рѣ кон- чинна вѣка сего. и все видѣнїе⁶⁰⁰ събоудет[ь] се въ послѣднїемъ родѣ. и заклетъ є⁶⁰¹ не възвѣстити

⁵⁷⁷ П, З -1.

⁵⁷⁸ П, Д, З: шестое, П, З + нбо, П, Д, З + собаче на вѣсѣ нбѣхъ слава єго прилагашесе. (Д, З + н)

како възиде.

⁵⁷⁹ П, Д, З -1.

⁵⁸⁰ П, З: сєд'моє.

⁵⁸¹ З: тьгда.

⁵⁸² П, З + н.

⁵⁸³ П, Д, З: могохъ.

⁵⁸⁴ П, Д, З + сѣдѣща.

⁵⁸⁵ П, Д, З + н.

⁵⁸⁶ П, Д, З -1.

⁵⁸⁷ Д + н.

⁵⁸⁸ П, З: оувѣдѣ.

⁵⁸⁹ П -1, З: бо.

⁵⁹⁰ Д, Д: нже.

⁵⁹¹ Д: н.

⁵⁹² П, З: єлика, Д: ѿж(е).

⁵⁹³ П, Д, З: възвратисе.

⁵⁹⁴ З: тьгда.

⁵⁹⁵ Д + н.

⁵⁹⁶ З + вса.

⁵⁹⁷ П, Д, З: такоу.

⁵⁹⁸ П, Д, З + же.

⁵⁹⁹ З: нежекии.

⁶⁰⁰ П, Д, З + се.

⁶⁰¹ П, З: н.

люд[е]мь ис(ран)л(е)вомь,⁶⁰² ни словесь сих[ь]. и⁶⁰³ на прѣписаніе⁶⁰⁴ всакомоу чл(овѣ)кѣ. нь елико аще разоумѣете.⁶⁰⁵

ω⁶⁰⁶ ц(а)рѣ⁶⁰⁷ р(е)чєн'на въ пророцѣхъ. таковаго⁶⁰⁸ разоумѣете⁶⁰⁹ сїн. ви же б'дите⁶¹⁰ ω с(вє)томь⁶¹¹ д(оу)сѣ да⁶¹² прїимете оудѣждоу вашоу. и прѣстоли и слави. и⁶¹³ вѣн'це слави⁶¹⁴ л[е]жещеє. и прѣста г(лаго)лє⁶¹⁵ нзидє ωт[ь] езекиє⁶¹⁶ ц(а)ра.

*толѣ⁶¹⁷ же⁶¹⁸ б(ог)оу⁶¹⁹ сл(а)ва въ вѣкы⁶²⁰ аминь:~::~

⁶⁰² З: иср(ан)л(е)вѣмь.

⁶⁰³ П, Д, З: дати.

⁶⁰⁴ Д даље нема до краја.

⁶⁰⁵ П, З: разоумѣють.

⁶⁰⁶ П, З: ѿ.

⁶⁰⁷ П, З: црѣ.

⁶⁰⁸ З: таковаа.

⁶⁰⁹ З: разоумѣните.

⁶¹⁰ П: боудїте.

⁶¹¹ П: сѣмь.

⁶¹² П, З + н.

⁶¹³ П, З -2.

⁶¹⁴ П, З + на нѣсѣхъ.

⁶¹⁵ П: глїи, З + н.

⁶¹⁶ З: езекияа.

⁶¹⁷ З: тыгда.

⁶¹⁸ * П: тоже.

⁶¹⁹ П, З + нашемоу.

⁶²⁰ П, З + вѣкомь.

ТРЕЋА ЧЕТВРТИНА XIII ВЕКА, БЕОГРАД, НАРОДНА
 БИБЛИОТЕКА, БРОЈ 651, ЗБОРНИК ПОПА ДРАГОЉА, 252а-257б.

(252а) ВИДѢНИЕ¹ ИСАИЕ ПР(О)РОКА О ПОСЛѢДНЕМЪ ВРѢМЕНИ:² Ч'ТО ХОЩЕТЬ
 БЫТИ РОДОУ ЧЛОВ(Ѣ)ЧЮ:³ (252б) ПОСЛѢДНМОУ КОЛѢНОУ:⁴

Се⁵ азъ⁶ исаниа⁷ б(ого)мь⁸ избран'ны⁹ въ пр(о)роцѣхъ избран'ны¹⁰ г(оспо)д(о)мь¹¹
 ис(оу)х(ри)с(т)омь. и¹² приде анг(е)ль г(осподь)нъ.¹³ поеть ме на высоту тврди.¹⁴ видѣхъ тоу¹⁵ вса
 нестроенна.¹⁶ *възде ме пакы.¹⁷ на высоту.¹⁸ и видѣхъ тоу анг(е)ла сѣдещаго¹⁹ и поуща.²⁰ и
 въпросихъ²¹ анг(е)ла водещаго²² ме.²³ что ксть²⁴ пѣнне²⁵ сие²⁶ г(оспод)и.²⁷ и рече ми²⁸ анг(е)ль

¹ Ц: Чатенїе, + с(ве)т(а)го.

² С: вѣцѣ, Ц: вѣкоу.

³ Ц: чл(овѣч)скомоу.

⁴ С -7, Ц -2.

⁵ С, Ц -1.

⁶ С + есмь.

⁷ С -1.

⁸ С + възлюбленъ, Ц + възлюблени.

⁹ С: избранъ.

¹⁰ Ц -1.

¹¹ Ц: б(ого)мь.

¹² С -5, Ц -1.

¹³ С, Ц -1, + и.

¹⁴ Ц: н(е)б(е)сноу. С, Ц + и.

¹⁵ Ц -1.

¹⁶ С: строенна, Ц: нетворена, + и.

¹⁷ Ц -1.

¹⁸ Ц: ·ѣ· н(е)бо.

¹⁹ Ц: с(ѣ)дѣща.

²⁰ Ц: пенїа.

²¹ Ц: оупросихъ(ь).

²² Ц: водеща.

²³ Ц: мѣн(е), + и рехъ(ь).

²⁴ Ц: соутъ(ь).

²⁵ Ц: <пѣнне>.

²⁶ Ц: сїа.

²⁷ Ц -1.

²⁸ Ц -1.

подвизан се исаниѣ²⁹ да³⁰ видиши³¹ вещьшю³² сего³³ славоу б(о)жнию³⁴ и възведе³⁵ ме пакъ³⁶ на четврѣто и на пето небо³⁷ и слышахъ тоу³⁸ пѣнниа анг(е)льска· и възрадовахъ се³⁹ д(оу)хомъ⁴⁰ и сметоше се кости мое· и рѣхъ⁴¹ анг(е)лв водецюмоу ме⁴² поспѣши⁴³ скоро⁴⁴ г(оспод)н⁴⁵ мон⁴⁶ и постави ме скоро⁴⁷ прѣдъ г(осподо)мъ⁴⁸ *монмъ⁴⁹ позвав'шаго ме⁵⁰ изъ чрѣва матере мое· сказати мн⁵¹ тайны⁵² своѣ⁵³

|| (253а) и възведе⁵⁴ ме⁵⁵ на седьмо небо⁵⁶ и видѣхъ тоу⁵⁷ соудню· сѣдѣша на прѣстолѣ⁵⁸ и около⁵⁹ юга⁶⁰ рѣка огн'на⁶¹ тымы⁶² тымамн⁶³ слоужахоу юмоу· и тисоуше тосоушамн прѣдъстогахоу

²⁹ Ц: исаниа, 3, 1, 2.

³⁰ Ц: и.

³¹ Ц: възр(н)ши.

³² Ц: вѣщаю.

³³ Ц: т(о)г(о), 2, 3, 1.

³⁴ * С ъ.

³⁵ Ц: пов(е)де.

³⁶ С, Ц -1.

³⁷ С: 4, 1, 2, 3.

³⁸ Ц -1.

³⁹ Ц: възрад(о)ва се.

⁴⁰ Ц: д(оу)хъ, + мон.

⁴¹ С: рекохъ, + къ.

⁴² С -2.

⁴³ С + мн.

⁴⁴ Ц -2.

⁴⁵ Ц: г(оспод)в.

⁴⁶ С -1, Ц: моемоу.

⁴⁷ С -2, Ц: 3, 2, 1.

⁴⁸ С, Ц: богомъ.

⁴⁹ Ц + иже.

⁵⁰ Ц ↔.

⁵¹ Ц: мнѣ.

⁵² Ц: тайнѣ.

⁵³ * С ъ, Ц -1.

⁵⁴ С, Ц: прїидохъ.

⁵⁵ С, Ц -1.

⁵⁶ Ц ↔.

⁵⁷ С, Ц -1.

⁵⁸ С + висоце, Ц + висоцѣм(ь).

⁵⁹ С, Ц: окръсть.

⁶⁰ С, Ц: его.

⁶¹ С + течаше, С, Ц + и.

⁶² С: тма.

⁶³ С + аггелъ.

кѣлоу.⁶⁴ и видѣхъ ѿ десноу юго пѣнниа· анг(е)льска.⁶⁵ а ѿ шоу юго⁶⁶ плачь⁶⁷ *и въплъ грѣш'ныхъ.⁶⁸ и рѣхъ анг(е)лоу покажи ми г(оспод)а.⁶⁹ позбавышаго мѣ.⁷⁰ и р[е]чѣ ми⁷¹ анг(е)ль· невъз'можъ⁷² видѣти г(оспод)а своего.⁷³ развѣ⁷⁴ гласъ юго⁷⁵ оуслышишь.⁷⁶ р(е)чѣньны⁷⁷ к тебѣ· и⁷⁸ слышахъ⁷⁹ глас(ь) г(лаго)лющъ⁸⁰ ми.⁸¹ нди нсаніе.⁸² и скажи⁸³ кѣжѣ⁸⁴ хоцетъ быти· послѣд'немоу⁸⁵ колѣноу.⁸⁶

* азъ же⁸⁷ рекохъ⁸⁸ г(оспод)и⁸⁹ добро естъ здѣ быти.⁹⁰ не⁹¹ възврати⁹² м(ь)не тало.⁹³ ѿт[ь]ноуду⁹⁴ же⁹⁵ придохъ.⁹⁶ и р[е]чѣ ми анг(е)ль⁹⁷ нсаніе· то⁹⁸ како хотеть⁹⁹ оувѣдѣти· живоуще¹⁰⁰

⁶⁴ С, Ц -5.

⁶⁵ С: 4, 5, 1, 2, 3.

⁶⁶ С -1.

⁶⁷ С, Ц + великъ.

⁶⁸ Ц: тьк(ь)с(ь)шихъ (?).

⁶⁹ Ц: г(оспод)и.

⁷⁰ * С ѿ.

⁷¹ С -1.

⁷² С: невъзможно, Ц: не възможеши.

⁷³ С -1.

⁷⁴ С: нъ такло, Ц: тькло.

⁷⁵ Ц -1.

⁷⁶ С: оуслишиши, Ц: оуслиша(ти).

⁷⁷ С: рече, ныниа, Ц: р(е)чѣнїе.

⁷⁸ С -1.

⁷⁹ С: оуслишахъ.

⁸⁰ С: реченно, Ц: и р(е)чѣ(нї)е, + къ.

⁸¹ Ц: миѣ.

⁸² С + виждъ, Ц: нсаніа, С, Ц ↔.

⁸³ С + икъ.

⁸⁴ С, Ц: что.

⁸⁵ С: въ послѣднїе.

⁸⁶ С: дьнїи.

⁸⁷ * С: И азъ.

⁸⁸ С, Ц: рѣхъ.

⁸⁹ Ц + ми.

⁹⁰ Ц: в(н)дѣти в(е)черь.

⁹¹ Ц -1.

⁹² С: възвратишь.

⁹³ С -1.

⁹⁴ С: отсоуду, Ц ↔.

⁹⁵ Ц + сѣло.

⁹⁶ С -2.

⁹⁷ Ц: гл(а)съ.

⁹⁸ С -3, Ц: да.

⁹⁹ С: хошь.

¹⁰⁰ С: оуведети, Ц: живоуше.

на земли· когда приидеть (253б) коньина·¹⁰¹ знаменне·¹⁰² по тебе бо не имать пр(о)рокъ *встати сказанна·¹⁰³, ¹⁰⁴

*азъ же¹⁰⁵ придохъ повелѣниемъ б(о)жнѣмъ·¹⁰⁶ и се¹⁰⁷ скажю¹⁰⁸ вамъ¹⁰⁹ иже¹¹⁰ хоцеть быти· *последнемоу родоу·¹¹¹ и се вы боудеть въ память мою·¹¹² югда възрите¹¹³ въ новѣмъ ерос(а)л(и)мѣ· иже¹¹⁴ зоветъ се¹¹⁵ коньстатинъ¹¹⁶ градъ·¹¹⁷ **въ томъ бо градѣ¹¹⁸ встанета¹¹⁹ ·б· ц(а)рѣ· послѣдната· и потомъ не¹²⁰ встанеть¹²¹ ц(а)рѣ·¹²² въ мѣстѣ томъ· нарицаемѣмъ романи·¹²³ погоубита¹²⁴ в'се вельможнѣ¹²⁵ своѣ·¹²⁶ въ жестосрѣди своѣмъ· и просмрадита¹²⁷ романию·¹²⁸ и встанеть от[ъ] тѣхъже чрѣслъ ц(а)рнца оужьска·¹²⁹ именема ан'на· *иже се нарицаеть¹³⁰ оидна¹³¹ погнѣльна·¹³²

¹⁰¹ С: кончини, Ц: конць.

¹⁰² С, Ц ↔, Ц + н.

¹⁰³ С -8.

¹⁰⁴ * Ц: к томоу сказает(ь) се и оустах(ь).

¹⁰⁵ * С: И азъ, Ц -1.

¹⁰⁶ Ц: б(о)жнѣмъ.

¹⁰⁷ С -1.

¹⁰⁸ С: скажюу, Ц: сказоую.

¹⁰⁹ С -1.

¹¹⁰ С, Ц: что.

¹¹¹ С: колѣноу.

¹¹² С -7, *Ц: и се вы бѣдетъ в(ѣ)дѣ послѣднемоу колѣноу.

¹¹³ С: оузрите.

¹¹⁴ С: и, Ц: иже.

¹¹⁵ С, Ц: нарицает се.

¹¹⁶ С: Константиновъ, Ц: костадинъ.

¹¹⁷ С + н, Ц: моуж(ь).

¹¹⁸ С -2.

¹¹⁹ С: встанет.

¹²⁰ С + имать.

¹²¹ С: встати.

¹²² С: царства, + н.

¹²³ С -5.

¹²⁴ С: погоубить.

¹²⁵ С: вельможе.

¹²⁶ С -1.

¹²⁷ С -4.

¹²⁸ С: Романіе.

¹²⁹ С -7.

¹³⁰ * С: занде бо.

¹³¹ С: отъ ливе.

¹³² С: пагоубнаго.

*Ѡ чюдо аще биста в[ѣ]дѣла ц(а)ра· то не биста давала одикѣ своѣ· къ змию· нь такоже ксть писано.¹³³ || (254а) ѡт[ъ] сѣвера· писано бо ксть· кгда възлежеть¹³⁴ козле¹³⁵ с рысиною.¹³⁶ и начнетъ рысь.¹³⁷ шпытати¹³⁸ кюмоу· въ оуши¹³⁹ г(лаго)лющи· вьстани *възьвоуди се· бестѣдне¹⁴⁰ на златъ столъ.¹⁴¹ и сребръны полаты· идѣже ксть¹⁴² бисеръ¹⁴³ бѣцѣнны.¹⁴⁴ писано бо ксть.¹⁴⁵ кгда начнетъ· лвъ съ агньцемъ¹⁴⁶ пасти се.¹⁴⁷ и медвѣдъ съ воломъ коупьно¹⁴⁸ пожироуютъ.¹⁴⁹ кгда кв(а)нг(є)лѣ проповѣсть се¹⁵⁰ въ чедогадцихъ.¹⁵¹ и крѣвопцихъ.¹⁵²

Ѡ¹⁵³ чюдо аще би¹⁵⁴ вѣдѣла¹⁵⁵ ц(а)ра крос(а)л(н)мскага.¹⁵⁶ то мирла се би¹⁵⁷ съ западными.¹⁵⁸ и *могли се више противити¹⁵⁹ змиевнн· *бестоуд'номоу· нь такоже ксть писано· не азъ г(лаго)лю д(оу)хъ с(вє)ты г(лаго)леть се.¹⁶⁰ подвигнетъ бо¹⁶¹ се з'мы¹⁶² ть.¹⁶³ и понметъ¹⁶⁴

¹³³ * С Ѡ, + и.

¹³⁴ С: възлежитъ.

¹³⁵ С: козль.

¹³⁶ С: рисомъ.

¹³⁷ С -1.

¹³⁸ С: птати.

¹³⁹ С -3.

¹⁴⁰ * С: и оубѣди себе дна (една ?).

¹⁴¹ С: прѣстоль, ↔, + къ.

¹⁴² С -5.

¹⁴³ С: бисероу.

¹⁴⁴ С: бесценномоу.

¹⁴⁵ С -3.

¹⁴⁶ С: юнцемъ.

¹⁴⁷ С -1.

¹⁴⁸ С -1.

¹⁴⁹ С: пожироуетъ.

¹⁵⁰ С: 2, 3, 1.

¹⁵¹ С: чедогадцехъ.

¹⁵² С: крѣвопїицахъ.

¹⁵³ С: олѣ.

¹⁵⁴ С: бистѣ.

¹⁵⁵ С: била.

¹⁵⁶ С: нерѣускаа.

¹⁵⁷ С: биста.

¹⁵⁸ С: западнимъ.

¹⁵⁹ * С: противили се би.

¹⁶⁰ * С: такоже глаголетъ светїи доухъ.

¹⁶¹ С -1.

¹⁶² С: змен.

¹⁶³ С: бестоуднїи.

¹⁶⁴ С + вьсе.

вельможиѣ¹⁶⁵ своѣ¹⁶⁶ и вьсѣдетъ въ дрѣвеницю· и¹⁶⁷ придотъ¹⁶⁸ оу¹⁶⁹ рѣкоу ѣже¹⁷⁰ нарицають се ран оутаѣны·¹⁷¹ || (254б) ѣже¹⁷² идеть¹⁷³ рѣка¹⁷⁴ скрозѣ землю нз(ран)левоу·¹⁷⁵ и¹⁷⁶ ѣже¹⁷⁷ се наричеть¹⁷⁸ мѣзинаѣ¹⁷⁹ землѣ¹⁸⁰ тоу во процвѣтетъ¹⁸¹ жьзль¹⁸² ис корене иеѣова· и *се вы въ правьдоу рекоу· азъ ѣже хощетъ быти· въ послѣднѣмъ врѣмена· не азъ г(лаго)лю нъ¹⁸³ д(оу)хъ с(вѣ)ты г(лаго)летъ·¹⁸⁴ ѣко¹⁸⁵ идеть змы¹⁸⁶ *тъ изъ дрѣвениць· и вьсѣдетъ въ пернатце· и сѣдетъ¹⁸⁷ на мѣстѣ нарицаемлѣмъ¹⁸⁸ овьѣ поле· и по семь¹⁸⁹ побѣдитъ къ себѣ вѣсе ѣзыки· и створеть¹⁹⁰ брани¹⁹¹

¹⁶⁵ С: велможе.

¹⁶⁶ С: съ собою.

¹⁶⁷ С -5.

¹⁶⁸ С: идеть.

¹⁶⁹ С: на.

¹⁷⁰ С: иже.

¹⁷¹ С: Не оутаенемь.

¹⁷² С -1.

¹⁷³ С: иде.

¹⁷⁴ С -1.

¹⁷⁵ С: кракевоу.

¹⁷⁶ С -1.

¹⁷⁷ С: иже.

¹⁷⁸ С: нарицает се.

¹⁷⁹ С: Мезенна.

¹⁸⁰ С ↔.

¹⁸¹ С: про(зе)вѣ.

¹⁸² С -1.

¹⁸³ * С ∅.

¹⁸⁴ С: 3, 2, 1.

¹⁸⁵ С -1.

¹⁸⁶ С: змен.

¹⁸⁷ * С ∅.

¹⁸⁸ С -2.

¹⁸⁹ С -2.

¹⁹⁰ С: творить.

¹⁹¹ С: брань.

ВЕЛИКИЕ.¹⁹² И СЪКОУТЬ СЕ¹⁹³ САМИ¹⁹⁴ ЈАКО И¹⁹⁵ ТРАВА ПОЛЬСКАЯ.¹⁹⁶ НАПЛЬНИТЬ СЕ¹⁹⁷ СТОУДЕНЬЦЬ¹⁹⁸ ОУТ[Ъ] КРЬВЕ¹⁹⁹ НХЪ.²⁰⁰

*Оле чюдо се див'ное: аще би вѣдѣль западъны: то не би се дръжалъ съ змиемь.²⁰¹ писано бо естъ: не²⁰² имать сквмень²⁰³ съ львомь²⁰⁴ пожировати: и *се вы даю знаменне: не азъ нь д(оу)хъ с(в)еты: егда оузрите || (255а) скончаніе ц(а)рствіа на земли мѣзинѣи: и потомь не имать ц(а)рь встати оут[ъ] того колѣна: нь²⁰⁵ встанета²⁰⁶ два кнеза: еднь²⁰⁷ оут[ъ] востока а²⁰⁸ друугы оут[ъ] запада: западъны же²⁰⁹ дръжить гаростню.²¹⁰ восточ'нын мироумь.²¹¹ и събереть²¹² расточен'наѣ.²¹³ *ѣцѣмь же образомь свереть кокошь пыгѣныцѣ своѣ подь крилѣ свои: и боудутъ вельможе въ лѣт[а] юго: јако и к'нези: а ници јако и властелиннь: иждивутъ лѣт[а] своѣ бе(зъ) скрби: до повелѣннаго имь.²¹⁴ ²¹⁵ тогда²¹⁶ подвигнетъ се вестоудьны²¹⁷ з'мы.²¹⁸ тьн.²¹⁹ съ оуб'га пола *съ вѣмь странами: и поведеть ю съ веселиемь.²²⁰ ѣцѣмь же²²¹ образомь²²² новы

¹⁹² С: крѣпкоу, ↔.

¹⁹³ С: съсекоуть.

¹⁹⁴ С -1.

¹⁹⁵ С -1.

¹⁹⁶ С ↔, + лѣгоуть, и.

¹⁹⁷ С: наплнет се.

¹⁹⁸ С: стоудѣнци.

¹⁹⁹ С: крѣви, 2, 3, 1.

²⁰⁰ С -1.

²⁰¹ * С ∅.

²⁰² С -1.

²⁰³ С: с кымь.

²⁰⁴ С: лѣвь, + вѣкоупе, 3, 2, 1.

²⁰⁵ * С ∅.

²⁰⁶ С: встаноуть.

²⁰⁷ С: єдинь.

²⁰⁸ С -1.

²⁰⁹ С -1.

²¹⁰ С + а.

²¹¹ С: мать.

²¹² С: събероуце, + вьсе.

²¹³ С: расточен'їа.

²¹⁴ * С ∅.

²¹⁵ ** Ц ∅, + и.

²¹⁶ С: и.

²¹⁷ С -1.

²¹⁸ Ц ↔.

²¹⁹ С, Ц -1.

²²⁰ Ц -3.

²²¹ Ц -1.

²²² Ц + јако.

женихъ· поведеть²²³ дру҃гы своѣ²²⁴ на бракъ·²²⁵ и р[е]четь²²⁶ имь²²⁷ поидѣте съ мною на бракъ·²²⁸
 да видите славоу мою· писано бо естъ да²²⁹ придеть²³⁰ въскра||и²³¹ (255б) земле· и²³² видить²³³
 прѣмоудрость соломоуню· и тогда²³⁴ придеть²³⁵ въ новы²³⁶ керос(а)л(н)мь· *еже нарицаеть се
 коньстатинь градъ·²³⁷ и²³⁸ тльк'ноувьшю²³⁹ емоу²⁴⁰ ѿт[ь]врѣзоутъ се²⁴¹ врата· и досѣтеть се мѣста
 нарицаемаго тавора· и тогда²⁴² изидета²⁴³ ѿт[ь]с(вѣ)тыне²⁴⁴ прѣмоудрости· два²⁴⁵ моужа·²⁴⁶ таже²⁴⁷
 наричета се²⁴⁸ агы·²⁴⁹ софниа·²⁵⁰ единь²⁵¹ имене мь²⁵² арханг[е]льскымь·²⁵³ михань въ²⁵⁴ вѣнцн·²⁵⁵

223 * С: и повѣдетъ все езикы съ собою тако и нови женихъ, Ц: 3, 1, 2.

224 С: свон.

225 С -2.

226 С: рече.

227 Ц -1.

228 С -6, Ц -2.

229 С -4, + И.

230 С, Ц + отрокъ.

231 С: отъ крага, Ц: ѿт[ь] краи.

232 С, Ц -1.

233 С: видеть, Ц: в(н)дѣти.

234 С -2, Ц -1.

235 С: Идетъ.

236 С, Ц + градъ.

237 Ц -5.

238 Ц + и тавет(ь) се.

239 Ц: косноувшя се.

240 Ц + и.

241 Ц + емоу.

242 * С Ѹ, Ц: тагда.

243 С: Изидеть.

244 С + отъ.

245 Ц: д(ѣ)ва.

246 Ц -1.

247 С, Ц: иже.

248 С, Ц: нарицает се.

249 С: светаа, Ц: таки.

250 Ц + м(оу)жоу.

251 С: единомоу, Ц: емь.

252 С, Ц: и мѣ, Ц ↔.

253 С: аггелъ, Ц: агг(е)льско.

254 С, Ц: Ѹу.

255 С, Ц: вѣнцѣ.

и²⁵⁶ вьзрѣть²⁵⁷ на не²⁵⁸ съ²⁵⁹ яростню²⁶⁰ и тыгда вьжасноувьше се²⁶¹ и сметоуть се· вельми²⁶² и
сѣкоуть се²⁶³ сами²⁶⁴ јако²⁶⁵ трава²⁶⁶ польская²⁶⁷ јако мощи²⁶⁸ мороу²⁶⁹ напльнѣти се²⁷⁰ ѿт[ь]
крыве²⁷¹ всѣхъ земли²⁷²
(ѿ)²⁷³ дивьноу²⁷⁴ чюдо· како²⁷⁵ боудеть тогда²⁷⁶ скръбь²⁷⁷ јако²⁷⁸ нѣсть была· ѿт[ь] начела²⁷⁹
сего²⁸⁰ мира· *то²⁸¹ ни²⁸² имать²⁸³ быти· ти потомь²⁸⁴ блажень²⁸⁵ естъ чл(о)в(ѣ)къ ть²⁸⁶ иже²⁸⁷

²⁵⁶ С, Ц -1.

²⁵⁷ С: оузри, Ц: оузрѣть.

²⁵⁸ Ц -2.

²⁵⁹ С -3.

²⁶⁰ С: ярость, + свою, Ц + своєю.

²⁶¹ С, Ц -4.

²⁶² С, Ц -1.

²⁶³ С: съсекоут се.

²⁶⁴ С: дроугъ съ дроугомь сконмь, Ц: дроугъ дроуг(о)мь.

²⁶⁵ С, Ц + и.

²⁶⁶ С: сено.

²⁶⁷ С: польское, Ц ↔.

²⁶⁸ С + и.

²⁶⁹ Ц: морѣ.

²⁷⁰ С -2.

²⁷¹ С: крѣвѣи, Ц: крѣви.

²⁷² С, Ц: езыкь.

²⁷³ С, Ц: ѿлѣ.

²⁷⁴ С -1, Ц: велѣе.

²⁷⁵ С -1, Ц

²⁷⁶ С ↔.

²⁷⁷ Ц: 2, 3, 1, + тоу.

²⁷⁸ С, Ц: јакоже.

²⁷⁹ Ц: сложенѣа.

²⁸⁰ С, Ц: всего.

²⁸¹ Ц -1.

²⁸² * С: ни же.

²⁸³ С: можетъ.

²⁸⁴ С, Ц -2.

²⁸⁵ Ц: бл(а)ж(е)ни.

²⁸⁶ Ц -3.

²⁸⁷ С -4.

ИЗБОУДЕТЬ²⁸⁸ || (256а) ТОГО²⁸⁹ ЧАС(Ь)²⁹⁰ ЛЮТАГО СРЪЧЬ СЪЧА ТОГО²⁹¹ ПИСАНО БО КЕСТЬ²⁹² З'МНЮ²⁹³
ТОМОУ²⁹⁴ ПАСТН²⁹⁵ НА МѢСТѢ ТОМЬ²⁹⁶ НАРИЦАЕМЪМЬ²⁹⁷ АДРИННОПОЛЕ²⁹⁸ НЬ ПРОСЛОВЕТЬ СЕ ГИГОВО ПОЛЕ²⁹⁹
И³⁰⁰ ПОТОМЬ НЕ ИМАТЬ³⁰¹ СЛОУТИ СЕ³⁰² АДРИННОПОЛЕ³⁰³

ИЕР(О)С(А)Л(И)МЕ ИЕР(О)С(А)Л(И)МЕ³⁰⁴ ЯКО МНОГО БЕЗАКОННИЕ ОУМНОЖИ СЕ³⁰⁵ ОУ³⁰⁶ ТЕБѢ ЯКО³⁰⁷
МНОГА КРОВЬ МЪСТИТЬ СЕ³⁰⁸ ОУТ[Ь]³⁰⁹ ТЕБЕ³¹⁰ ТОГДА СЪБОУДЕТЬ СЕ³¹¹ Р[Е]ЧЕН'НОЕ³¹² ЯКО³¹³ ПРИДУТЬ
П'ТИЦЕ³¹⁴ НЕБЕС(Ь)НЫЕ И НАПИЮТЬ СЕ ОУТ[Ь] КРОВЕ Ч(О)В(Ѣ)Ч(Ь)СКИ³¹⁵ И ЗВѢРИЕ ЗЕМЛЬНИ³¹⁶ НАГАДЕТЬ
СЕ³¹⁷ ОУТ[Ь] ТЕЛЕСЬ³¹⁸ ТѢХЬ³¹⁹ ЯКО³²⁰ МЪСТИТЬ СЕ³²¹ КРОВЬ ПРАВЕДЬНИЧА³²²

²⁸⁸ С: ИЗИДЕТЬ, Ц: ЗБОУДЕ(Е)ТЬ.

²⁸⁹ С: ТЪГО.

²⁹⁰ С, Ц ↔.

²⁹¹ С, Ц -3.

²⁹² С, Ц + ЯКО.

²⁹³ С: ЗМЕНИ, Ц: ЗМИ.

²⁹⁴ С -1, Ц: ТЪ.

²⁹⁵ С: ПАДНЕТЬ, ↔, Ц: 2, 3, 1.

²⁹⁶ Ц -1.

²⁹⁷ С -3, Ц: НАРИЦАЕМИМЬ.

²⁹⁸ С: ДРЪННОПОЛИ, Ц: АНДРЪИНО ПОЛЕ.

²⁹⁹ С -5.

³⁰⁰ Ц -6.

³⁰¹ С -2, Ц: ИМАМЬ.

³⁰² С: НАРЕЧЕТЬ СЕ, Ц: СЛИШАТИ СЕ.

³⁰³ С: ПОЛЕ ЕГО, Ц: АНДРЪИАННОПОЛЬ, + НА ПРОСЛАВЕТ(Ь) СЕ ЕГОВО ПОЛЕ ОУТ[Ь]ЧЕ. ПОЛЕ О.

³⁰⁴ Ц -1.

³⁰⁵ С: ОУМНОЖИТ СЕ.

³⁰⁶ С: ВЪ.

³⁰⁷ С, Ц: И.

³⁰⁸ С: ПРОЛИКАЕТ СЕ.

³⁰⁹ С, Ц: ОКРЬСТЬ.

³¹⁰ С, Ц + И.

³¹¹ С, Ц: БОУДЕТЬ.

³¹² С: РЕЧЕН'ИЕ.

³¹³ С -1, Ц: И.

³¹⁴ С: ПТИЦИ.

³¹⁵ С -6.

³¹⁶ Ц: ЗЕМЛ(Ь)СЦЕ, + И.

³¹⁷ Ц: НАГАДИТ(Ь) СЕ.

³¹⁸ С, Ц: МЕСЬ.

³¹⁹ С, Ц: ЧЛОВѢТЬСКИХЬ.

³²⁰ Ц + ДА.

³²¹ Ц: СПИТ(Ь) СЕ.

³²² Ц: ПРАВИДНИХ(Ь).

и тогда р[е]чѣть³²³ миханль остав'шилмь³²⁴ ꙗзыкомь· видитѣ³²⁵ ꙗко азъ ꙗсымь кнезь всѣмь ꙗзыкомь·³²⁶ да³²⁷ идѣтѣ³²⁸ юже³²⁹ въ своѣ³³⁰ си·³³¹ кьждо вась³³² и живѣтѣ³³³ мироумь· и дамь бы³³⁴ за³³⁵ ороужниє ножь·³³⁶ || (256б) и³³⁷ тогда начьноутъ жити мироумь³³⁸ вси³³⁹ ꙗзыци· *и погнѣвши³⁴⁰ ложа породитъ се·³⁴¹ и вса³⁴² *пола сельнаѣ³⁴³ житомь·³⁴⁴ и тогда понде³⁴⁵ старнца· подьпираючи се³⁴⁶ жьзломь· идоуши³⁴⁷ обрѣщеть³⁴⁸ наге³⁴⁹ кости чл(о)в(ѣ)чьскіє·³⁵⁰ и всплачетъ

³²³ С, Ц: рече.

³²⁴ С: оставишиимь, Ц: от(ь)ставшим(ь).

³²⁵ С, Ц: вѣдите.

³²⁶ С: 3, 1, 2, С + странимь, Ц + странам(ь).

³²⁷ С, Ц -1.

³²⁸ С: Идетъ.

³²⁹ С, Ц: кьждо.

³³⁰ Ц: свою.

³³¹ С + места, Ц: землю.

³³² С, Ц -2.

³³³ С: живеть.

³³⁴ С: дави.

³³⁵ Ц -1.

³³⁶ С: ножи.

³³⁷ С -1.

³³⁸ С -3, Ц -1.

³³⁹ С, Ц: оставши.

³⁴⁰ * С, Ц: ꙗко, Ц: и.

³⁴¹ С: плодѣт се, Ц: пород(н)тѣ с(е).

³⁴² С: вьсака.

³⁴³ Ц: вьселенаѣ, + и.

³⁴⁴ * С: жита земельнаѣ, Ц: жита.

³⁴⁵ С, Ц: изидетъ.

³⁴⁶ С: подпирающе се.

³⁴⁷ С, Ц: и.

³⁴⁸ С: отмештетъ.

³⁴⁹ С, Ц -1.

³⁵⁰ С: чловѣте, Ц: чл(о)в(ѣ)комь.

се зрещи ихъ· а³⁵¹ г(лаго)люци сице³⁵² лоуба³⁵³ чеда³⁵⁴ поч'то³⁵⁵ погивноусте·³⁵⁶ дроугъ ѿт(ь) дроуга·
а³⁵⁷ се³⁵⁸ ти би жити·³⁵⁹ не³⁶⁰ оумали се плодъ³⁶¹ ч(о)в(ѣ)ч(ь)скъ³⁶² на земли·

и³⁶³ тогда³⁶⁴ поживеть новы кр(о)с(а)л(и)мъ· ороужиемъ тѣмъ³⁶⁵ въ дръвь³⁶⁶ мѣсто³⁶⁷
·ѣ·³⁶⁸ лѣт[ь]·³⁶⁹ и *по семь живеть³⁷⁰ миханль·³⁷¹ въ новѣмъ кр(о)с(а)л(и)мѣ· до повелѣнаго³⁷²
кмоу·³⁷³ и въ д(ь)ни³⁷⁴ лѣтъ³⁷⁵ его·³⁷⁶ родить се б(о)гопротивникъ·³⁷⁷ ѿт[ь] монастыра·³⁷⁸ и
въздонтъ се³⁷⁹ въ монастыри·³⁸⁰ и боудеть³⁸¹ краснѣи³⁸² народа· а³⁸³ льсть³⁸⁴ съ³⁸⁵ приазнию·³⁸⁶

³⁵¹ С, Ц -3.

³⁵² С, Ц: Ѡ.

³⁵³ С: люкима, Ц: лвела.

³⁵⁴ С + мота, Ц: ч(в)д(е)са.

³⁵⁵ С, Ц: что.

³⁵⁶ С, Ц: погивосте.

³⁵⁷ С: и.

³⁵⁸ С: ви.

³⁵⁹ С: жини, Ц -5.

³⁶⁰ С: понеже, Ц: наоумали се.

³⁶¹ Ц: род(ь).

³⁶² С, Ц: чловѣтскыи.

³⁶³ С -3, Ц -1.

³⁶⁴ С: То.

³⁶⁵ Ц: твонимъ.

³⁶⁶ С: древе.

³⁶⁷ С: места.

³⁶⁸ С: ·ѣ·.

³⁶⁹ С, Ц: 4, 5, 1, 2, 3.

³⁷⁰ Ц -3, + кнезь.

³⁷¹ Ц + ицеть жити.

³⁷² Ц: р(е)ченаго.

³⁷³ Ц: мору, + д(ь)не.

³⁷⁴ Ц: та.

³⁷⁵ Ц: лѣт(а).

³⁷⁶ * С Ѡ, Ц -1.

³⁷⁷ Ц: б(о)гоу противникъ, + ѿт[ь] кналькѣр(и)це (Sic!).

³⁷⁸ С -2.

³⁷⁹ С: въспитет се, Ц: въздонт(ь).

³⁸⁰ С: монастырѣ.

³⁸¹ С: бысть.

³⁸² С: красань, Ц: красни.

³⁸³ С -2, Ц: и, + в(ь)сь.

³⁸⁴ С, Ц: ластію.

³⁸⁵ С, Ц -1.

³⁸⁶ С: неприазнию, Ц: неприазною, + и.

*начнетъ || (257а) творити вса оугодна миханлоу кнезоу· въспитаєтъ се³⁸⁷ подь властню³⁸⁸ єго· и³⁸⁹ єгда скончаютъ се д(ь)ннє миханлоу кнезоу·³⁹⁰ идеть³⁹¹ къ³⁹² кр(ь)стоу и³⁹³ поклонитъ се³⁹⁴ ємоу·³⁹⁵ и възложитъ вѣнцьъ свои на кр(ь)сть· и прѣдас(т)ь д(оу)хъ свои б(о)гоу·³⁹⁶ и тогда въ него мѣсто³⁹⁷ сѣдетъ³⁹⁸ б(о)гопротивникъ· на столѣ³⁹⁹ єго·⁴⁰⁰ и начнетъ *илъ⁴⁰¹ творити моуке· и⁴⁰² чюдеса въ оцню чл(о)в(ѣ)комь· а⁴⁰³ моуче⁴⁰⁴ вѣроующеє въ б(о)га·⁴⁰⁵ и начнетъ⁴⁰⁶ познавати соущє на оном странѣ· и моучити⁴⁰⁷ хр(и)стианни·⁴⁰⁸ веле⁴⁰⁹ илъ⁴¹⁰ гдѣ соутъ иже⁴¹¹ вѣроваше⁴¹² въ⁴¹³ хр(и)стианьскіє⁴¹⁴ книги· и начнетъ⁴¹⁵ вѣрѣши⁴¹⁶ трѣннє⁴¹⁷ хр(и)стианни·⁴¹⁸ дроугилъ·

³⁸⁷ Ц: възвѣститъ.

³⁸⁸ Ц: облаетію.

³⁸⁹ * С Ѹ, Ц + начнетъ творити, в(ь)са оугодна ємоу.

³⁹⁰ С, Ц -1.

³⁹¹ С + же.

³⁹² Ц -1.

³⁹³ Ц -1.

³⁹⁴ Ц: поклонити се.

³⁹⁵ Ц -1.

³⁹⁶ С, Ц: Господеви.

³⁹⁷ С, Ц -3.

³⁹⁸ С: сѣдитъ, Ц: станеть.

³⁹⁹ С: прѣстолѣ, Ц: м(ѣ)стѣ.

⁴⁰⁰ С, Ц: томь.

⁴⁰¹ Ц -1.

⁴⁰² Ц -2.

⁴⁰³ Ц: и.

⁴⁰⁴ Ц: моучити.

⁴⁰⁵ Ц -3.

⁴⁰⁶ Ц: начнѣт(ь).

⁴⁰⁷ * С Ѹ, Ц -7.

⁴⁰⁸ С: люди, ↔, Ц: хр(и)стіанє, + и.

⁴⁰⁹ С: глаголю, Ц: г(а)голати.

⁴¹⁰ С, Ц -1.

⁴¹¹ Ц -1.

⁴¹² Ц: вѣроваше.

⁴¹³ С -3, Ц -1.

⁴¹⁴ С, Ц: светые.

⁴¹⁵ С + илѣи, Ц + б(о)гопротивникъ.

⁴¹⁶ С: вѣрѣши, Ц: вѣрѣи, + нимитъ.

⁴¹⁷ Ц: трѣнїє.

⁴¹⁸ Ц + а.

о́добытъ⁴¹⁹ извѣяти црѣва.⁴²⁰ и тогда⁴²¹ вѣрѣны възоупиють⁴²² къ б(ог)оу. || (257б) *и г(оспод)ь
 б(ог)ь⁴²³ оуслышнтъ⁴²⁴ *іє. б(о)жна же мати⁴²⁵ оуслышнтъ⁴²⁶ глас(ь) чедь своихъ. въпниющихъ и
 скоро истечеть. такожде же⁴²⁷ и⁴²⁸ от(ь)ць небескы⁴²⁹ оуслышнтъ⁴³⁰ глас(ь) вѣрныхъ⁴³¹ своихъ.⁴³²
 въпниющихъ.⁴³³ и пошлетъ с(ы)на своего єдиночєдаго.⁴³⁴ съ анг(є)лы свои⁴³⁵ свежетъ⁴³⁶ днѣвола.
 оузами нераздрѣшилами.⁴³⁷ и⁴³⁸ тоу боудеть плачь и скръжьтъ⁴³⁹ зоубомъ. бл(а)жени⁴⁴⁰ же соутъ⁴⁴¹
 иже⁴⁴² въ⁴⁴³ вѣрѣ почнутъ.⁴⁴⁴
 б(ог)оу же⁴⁴⁵ нашемоу⁴⁴⁶ слава⁴⁴⁷ въ вѣки ам(и)нъ.~⁴⁴⁸

⁴¹⁹ Ц: начнеть.

⁴²⁰ С -5, Ц: чрѣва, + от[ь] доубны.

⁴²¹ С, Ц -1.

⁴²² С, Ц ↔.

⁴²³ Ц -1.

⁴²⁴ Ц ↔.

⁴²⁵ * Ц: идѣтъ при іацѣмь образомъ. и придеть м(а)ти его.

⁴²⁶ Ц: оуслишавши.

⁴²⁷ * С ъ, Ц -6.

⁴²⁸ Ц: іако.

⁴²⁹ С -2, Ц: неб(є)сни.

⁴³⁰ Ц: оуслиши.

⁴³¹ С -1.

⁴³² С: ихъ.

⁴³³ С -1, Ц -2.

⁴³⁴ С -1, Ц: єдиночєдаг(о).

⁴³⁵ С, Ц + и.

⁴³⁶ С, Ц: свежоутъ.

⁴³⁷ С, Ц: нерѣшилицѣи.

⁴³⁸ С -1.

⁴³⁹ Ц: скръжитъ.

⁴⁴⁰ С: божїи.

⁴⁴¹ Ц -2.

⁴⁴² С -3.

⁴⁴³ Ц: оу.

⁴⁴⁴ С: скончаютъ се, Ц: почививаютъ, + іакоже прѣдѣт(ь) се освѣдени бѣд(ь)тъ.

⁴⁴⁵ С -1.

⁴⁴⁶ Ц + їс(ь)х(ри)с(т)ъ.

⁴⁴⁷ Ц + и поклананїе от(ь)цѣ.

⁴⁴⁸ С -1, Ц -3.